

NHẠC PHI DIỄN BỒN

Kỷ Mão niên tân san
(khắc lại năm 1879)

Gia Định tỉnh, Phụng Du lý¹
Đức Nhuận ký², san bốn kỷ hồi
Quảng Đông Nhai, Quảng Thạnh Nam phát thụ
Việt đông, Phật trấn
Văn Ngươn đường tàng bản.

Nguyễn Văn Sâm phiên âm
Nguyễn Hiền Tâm đính chánh

Bản in điện tử Nam Kỳ Lục Tỉnh, 2008

¹ Phụng du lý: Xóm đầu. Phụng chỉ nguyên quán, gốc tích của dân Minh hương qua sanh sống ở Việt Nam. Xóm đầu nay là vùng quận 6, Chợ lớn, bên nay sông Tàu Hủ.

² Ký: dấu hiệu, hiệu tiệm (các tiệm, quán của Tàu, ví dụ: Trần ký, Hiệp ký...)

Lời giới thiệu sơ sài:

Tôi vui mừng như mở hội trong lòng khi thấy bản chính quyền Nôm này trong đám sách của người bạn chơi sách mới quen. Tuồng Nôm đã là khó gặp, tuồng Nôm Phật Trấn càng khó gặp hơn. Người bạn vui lòng cho mượn làm bản sao. Tôi hứa sẽ phiên âm xong trước Tết biếu bạn một bản. Giờ là Giáng Sinh, trước đợc cả tháng. Thờ phào. Tuồng Nhạc Phi tôi đã thấy là Phong Ba Đình, in ở Sài Gòn vào đầu thế kỷ 20, nhưng bằng Quốc Ngữ, tuồng khá hay, nói chuyện Nhạc Phi chịu chết vì trung với vua. Bản Nhạc Phi Diễn Bồn giới thiệu hôm nay tuy cũng có tựa là Nhạc Phi nhưng nói về chuyện đờ con Nhạc Vân của ông ta, có tài, tuổi trẻ, nóng tánh, trung cang, nghĩa khí... và những gì viên tiểu tướng này làm để cứu cha bị vây ở Phiên.

Đặc biệt của tuồng này là tính chất bình dân lẫn lướt tính chất bác học của tuồng. Người đợc/nghe dễ hiểu vì các phần phải dùng chữ Hán đã bị loại bỏ gần như hoàn toàn, con đường mà trước đây người viết tuồng San Hậu đã có ý thức thực hiện nhưng chưa triệt để lắm. Nói lối nhiều, phần hường, tán, tức là phần nói giặm vô trong câu nói lối xuất hiện thiệt phong phú. Điều này cho thấy càng ngày hát bội càng đợc cải thiện để chinh phục loại khán giả mới hơn, ít biết chuyện văn chương chữ nghĩa với những điển tích khó khăn của nó. Cuối thế kỷ 19 sự cải thiện đó đã định hình trên một số tác phẩm mà bản này là một. Sự cải thiện dần dần tạo nên một thể loại mới, đó là tuồng cải lương, một thể loại trình diễn ăn khách cho đến ngày nay. Về phong cách trình diễn tuồng này đã có những đoạn hài hoặc những lời hài vốn là bước cần thiết để chinh phục loại khán giả mới. (Dec. 25, 2008. NVS)

NHẠC PHI DIỄN BỒN (QUYỀN THƯỢNG)

(BỒN TUỒNG NHẠC PHI)

***

Kỳ Sơn³ trình thái phượng,
 Vân Hán ứng khuê tinh.
 Trên Thuần Nghiêu mở cuộc thăng bình,
 Dưới Tắc, Tiết⁴ ra tài phò tá.
 Nhạc Nguyên hung: thân phụ,
 Ngô biểu tự Nhạc Vân.
 Niên thập tam tuy viết hài đồng,
 Chớ tâm thường niệm trung quân hiếu phụ mơ.

Lại nói:

Từ ta,
 Lai trí tạ Lưu công phản bộ,
 Hồi thư phòng khiển quyền bất an.
 Ta văn quân nhân đàm thuyết vu lâu tiền,
 Rằng ngô quân phụ bị vây ư sơn thượng.

³ Nôm tây 西

⁴ 契 4 âm: khế, tiết, khiết, khát (Đan). Tiết: tôi vua Thuần, tổ nhà Thương.

Mà hấn lại nói rằng, hữu Nguru thúc phụ, về vận việc gấp, cho nên đánh trống [...] đi, rứa thời việc thực mơ, ấy mần rãng bà ta cùng mẹ đã giấu ta thời chớ. Ấy mần rãng Lưu công người cũng giấu ta. Ờ, ờ, người tưởng rằng:

Ngã niên thiếu vị tăng chiến trận, chớ nên người giấu ta, kéo mà ta theo, nên người dặn lưu công, thôi thời,

Vật hứa ngô liễu thử căn nguyên, cho nên Lưu công không cho ta biết mà thôi. Tưởng ta như con nít người ta kia, có đi theo thời cũng chẳng làm [biết] chi đặng đó, chớ như ta là

Quyết điền trừ Hồ dũng tinh chiên,

Trợ ngô phụ trùng hưng Tông vận.

Mà con nít sao lại không cho hay? Ờ, như trước người đã giấu ta, sau ta lại không cho người hay (2) ta trốn ta đi, ta cứu quân phụ ta mới đặng.

Sơn thượng quân thân bị khôn,

Ngô kim khởi khả điềm nhiên? a

Ta cũng tính mần rãng chớ, để vậy mà ngồi sao cho yên. Chừ thời, ta:

Nguru đầu sơn tốc đáo,

Giải quân phụ chi nguy.

Thời mới phải cho. Ấy, ta thời muốn mần rứa, e bà ta cùng mẹ ta người không cho ta đi. Chừ ta biết tính mần rãng đây. Nay ta tạ Lưu công ta về, chớ vô hầu, chừ thời ta phải tới, chi nữa.

Nhập duy trung phúc mệnh,

Bẩm Tỏ mẫu cùng từ huyên.

Ta nói rằng ta tới tạ lưu công, người dạy truyền cùng ta rằng

Kim Phiên binh khôn giá Nguru sơn,

Sao vô vãng phó quân thân cấp nạn.

Mà ở nhà mà chơi? Ta nói mần rứa chi cho khỏi bà ta cùng mẹ ta, người tưởng Lưu công thôi thời biểu ta đi, thời thế người khi cho ta đi, ta phải mần rãng thời mới đặng cho. Ấu là,

Y mạo mau chinh sức,

Nhập tướng nội bẩm minh.

Lại nói:

Dạ thừa,

Đường hạ cung thân,

Trướng tiền bẩm quá.

Thừa tở mẫu cùng từ huyên chi mạng,

Lai thành trung trí tạ Lưu công.

Tha tâm cảm đói vô cùng cho nên con mới

Phản thoái đường tiền phục mạng.

Lý phu nhơn, Thái phu nhơn:

Điệt nhi,

Lai thành trung tương kiến,

Lưu công hữu hà ngôn a con?

Nhạc Vân:

Dám thừa lệnh bà cùng lệnh mẹ, Lưu công có dạy truyền cùng con (3) rằng:

Kim Phiên binh nó vây khôn Thánh hoàng,

Tại sơn trung nguy cấp thập phần.

Điệt nhi hà cố điềm nhiên?

Mà bắt phó quân thân chi nạn?

Lý phu nhơn, Thái phu nhơn:

Cảm loạn thuyết, cảm loạn thuyết,
 Quái cuồng nhi, quái cuồng nhi.
 Nghe thánh hoàng *hời* ngự giá vu kinh sư,
 Thử thuyết loạn tưng kỳ xuất *hở*?

Thái phu nhơn:

A thôi, nào
 Bất nghi giác thuyết,
 Tộc phản thư phòng *kéo mà có đòn, chừ*.

Lại nói:

Tức phụ, mẹ Tiền kỳ nhật đình chúc Lưu công,
 Thời vật hứa tha tường thử sự *mơ*.
 Kim triều hà cố?
Lưu công có tiết lậu sự (...) cho hấn hay. Ôi thôi thằng này nó biết đặng, thời
 Tất nhiên đào vãng vu Nguo đầu,
Ta đà vô pháp cảm tha lưu vãng cho đặng, con!

Lý phu nhơn:

Thưa mẹ, con nghiệm lai thử ngữ,
 Phi xuất tự Lưu công.
E hấn nghe ai nói cùng hấn, mà thôi chớ.
 Tôn đường dĩ hữu tiền ngôn,
 Mà Lưu công an khảng sự do tiết lậu.
Sao thế, hấn nghe ai nói cùng hấn, chớ không phải Lưu công người nói cùng hấn mơ.

Thái phu nhơn:

Tức phụ, chừ hấn đã hay đặng rồi
 Tâm khùng tha đào tẩu,
Ta phải,
 Nghi gia ý quan phòng nghe a.
Đêm nay phải giữ hấn cho lắm. Kéo mà (4) hấn trốn hấn đi theo cha hấn, chớ chẳng không.

Quân báo:

Dạ dạ,
 Kinh hoàng thậm kinh hoàng,
 Cấp dã chân cấp dã.
 Hữu Hồ Man binh mã,
 Lai cảm ngã nhưt môn.
 Quân chúng ước ngũ thiên,
 Cách Thang Âm bất viễn.

Thái phu nhơn:

Văn ngôn biến sắc,
 Thính thuyết hồn phi.
 Tu du chân ngộ hại,
 Khoảnh khắc thị lâm nguy.
 Cấp nhược hỏa thiêu mi,
 Ngô hà phương tị hại *bây chừ*?

Nam nữ gia nhơn:

Thậm hải, thậm hải,

Kinh mang, kinh mang.
 Tóc tị hại hà phương?
Đặng chúng tôi chạy theo với, kéo mà
 Phiên tặc lai chí cấp lăm mà!

Thái phu nhơn:

Ôi! Chao ôi!
 Phê tề bất cập, phê tề bất cập,
 Phản chương chi nguy, phản chương nguy.

Lý phu nhơn:

O! Phiên tặc lai, Tiết độ vị tri,
A, gia tướng, gia tướng,
 Khẩn cấp khá thành trung báo tín a.
 Tóc tóc khá hội tề gia quyền,
Đặng dự phòng viên tị Hồ Man.

***

Nhạc Vân:

Dạ,
 Tổ mẫu vật kinh hoàng,
 Từ huyền hư khủng khiếp nào.
 Điệt nhi văn Liêu tặc,
 Binh mã ước ngũ thiên mà thôi.
Bà cùng mẹ đừng có lo.
 Điệt nhi sát thoái Phiên binh,
 Khát Tổ mẫu cùng Từ huyền vật lự nào. (5)

Thái phu nhơn:

Nhạc Vân, Nhạc Vân,
 Nê là hài đồng nhũ xú,
Mà sao mầy cảm khinh xuất đại ngôn?
 Phiên tướng lai binh thanh lực cường,
 Nễ niên thiếu an năng cản cự?

Nhạc Vân:

Dám thừa,
 Tổ mẫu hư đương trở,
 Từ huyền khả phóng tâm.
Xin cho cháu cự cùng giặc bao giờ mà
 Ngu (...) bất năng thắng bi tặc nhân,
Khi rứa chừ, cháu sẽ
 Bảo gia quyền đào sanh vị vãn mơ.
 Tặc binh lai tương cận,
 Sự bất khả trì khiên.
 Phủ tạ tướng tiền,
 Tóc lai trận thượng.

Thái phu nhơn:

Khô nội tăng gia khô,

Nguy trung phản kiến nguy.
 Quái nhũ xú diệt nhi,
 Nó bất tuân kỳ ngôn ngữ.
 Nó làm rối thêm cho tôi nè.
 Hồ nhi là kỹ thiên binh mã mà, còn nó thời
 Ấu xung chinh chiến hồi vị tường.
 Lại cho nó có binh giáp đi nữa, thời cũng không biết đánh giặc là làm sao thay, huống chi là
 Tha độc thân xuất trận cự đương.
 Hấn khởi năng địch ngũ thiên Man tặc? cho đặng a,
 Thôi nan thắng khùng khiếp, nan thắng khùng khiếp,
 Tăng ngã ưu kinh, tăng ngã ưu kinh.
 Hà mưu cản cự thiên binh?
 Hà kế cứu tha ngu diệt với chó, con bỏ hấn bỏ đi hay mãn răng?

Lý phu nhơn:

Dám thừa (6) mẹ, như Nhạc Vân hấn là
 Tha kim dĩ khứ,
 Đà vô khả nại hà cho đặng mơ.
 Chừ thời,
 Sai gia tướng cứu chi,
 Đặng dĩ trợ kỳ nguy cấp.
 Mẹ cùng con hãy,
 Đãi ấu nhi tiêu tức,
 Cùng Lưu Tiết độ cứu binh thử đã, bao giờ Nhạc Vân cùng Lưu công mà
 Bất năng thắng Hồ Man,
 Sẽ kiến cơ nhi tác thôi mà.

Lại nói:

Chúng tướng,
 Phụng ngã truyền khăn cấp,
 Tùng ngô tử xuất chinh.
 Ấy tận tâm diệt Hồ nhung,
 Nỗ lực trừ Liêu khấu nghe a!

Nhạc Vân:

Sự như phản chường,
 Thế nhược thiêu mi.
 Ấu là,
 Mau phi khôì đáí giáp,
 Tùng Tâm,
 Tóc khiên mã thủ chùy đây.

Gia tướng:

Phụng Phu nhơn cùng Thái thái truyền lai,
 Tùng Công tử mà phá tha Hồ tặc mơ.

Nhạc Vân:

Mãn rứa a,
 Phiên binh lai chí cấp,
 Sự bất khả khiên trì.
 Ấy ! Các đồng tâm mạc nại hiểm nguy,

Giai hiệp lực mạc từ sanh tử.

Nhạc phủ gia tướng, báo:

Dạ, dạ,

Cấp sự, cấp sự,

Nguy tai, nguy tai!

Hữu Phiên tặc binh lai,

Tương cận Thang Âm huyện.

Rằng,

Cầm ngu hạ Tướng công gia quyền,

Mã binh quan ước (7) ngũ thiên nhân.

Phải thông báo trước tiên,

Khất Minh công cứu cấp.

Lưu Thế Quang:

Tường văn báo thuyết,

Hản xuất triêm thân.

Chân phản chương nguy nhiên,

Quả phê tề bất cập.

Lại nói:

A, chúng tướng, chúng tướng,

Chúng tướng nghi phụng lệnh,

Lập tức chinh mã binh.

Vọng Soái phủ tốc lai,

Chỉ Thang Âm dục mã.

Ban:

Binh trì như hổ bộ,

Binh trì như hổ bộ.

Mã dục tợ long phi,

Mã dục tợ long phi.

Lai cứu cấp Nhạc công gia quyền,

Tận trừ tha Man khẩu Hồ nhi.

Nhạc Vân:

Vật tiến tinh kỳ,

Nghi đình binh mã.

Con, tao coi bây những là Phiên con, chó nào cái thằng Phiên đem bây đi kia, thời bây,

Khá lập tức thừa ngô truyền hạ,

Khiếu Tào đầu mục tốc lai mà chịu chết, con!

Phiên tướng:

Dạ, dạ,

Hữu nhứt cá tiểu nhi,

Nó lai đương ngô tiền lộ nó không có cho đi.

Tiết Hoa Báo, Trương Phong Nô:

Dục mã lai khán quá,

Thị nhũ xú hài đồng mơ.

Ông hỏi, chó con là tên chi?

Nhạc Vân:

Như bây là,

Phạm Trung quốc *lại* Ngưu đầu khôn giá,
Kim phục lai châu quận thương tàn.
Tiểu tướng kim xuất trận cự đương, (8)
Đặng trừ nễ tinh chiên Hồ lỗ.

Hoa Báo, Phong Nô:

Kham tiểu tha tiểu tử,
Nhi cảm xuất đại ngôn.
Cái thằng con ai nhỏ mà nói hung lắm bậy. Mà y là con nhà ai, tên mi là chi, mà nói quái lắm rứa?

Nhạc Vân:

Như tao là:
Tiểu tướng quân biểu tự Nhạc Vân,
Nhạc Nguơn soái lĩnh nhi chính thị *đây con a!*

Hoa Báo, Phong Nô:

Như anh em qua là,
Quyết lai sanh cầm nhữ tặc,
Hạnh ngộ khoái ngã tình.
Chi nữa :
Tiên trừ thử súc sinh,
Hậu tróc tha gia quyền.
(chiến...)

Nhạc Vân:

Nhị tặc dĩ vong thân,
Phiên quân lai tán tẩu *nọ.*
Chúng tướng,
Vật dung tha đào mạng,
Tốc truy cản cầm chi.

Phiên quân:

Ôi, chao ôi!
Ai dè tiểu tử,
Mà nó mạnh quá thiên thân làm vậy.
Nó đánh hai chùy hai tướng mạng vong.
Xem thấy bỗng kinh hồn lạc phách *đi này.*
Ấy, bây giờ hai tướng đã chết rồi, ta biết làm sao đây.
Tặc chúng hậu biên truy cản,
Chớ hà binh tiên lộ tiến công?
Thôi, hồn phách hóa thanh vân,
Ngô vô phương đào mạng.

Lưu Thế Quang:

Hạ lệnh truyền chúng tướng,
Đồng đại sát Hồ nhi *a.*

Nhạc Vân:

(9) Hạnh dữ tôn công tương ngộ,
Hoang mang hạ mã cung thân.

Lưu Thế Quang:

Công tử,

Ngô văn quân chúng báo minh,
 Ta lập tức đề binh lai cứu đây.
 Vậy chớ,
 Gia quyền trung an phủ,
 Như hà khả thuyết minh thử. Công tử. Thế nó đi cũng có tướng nó chớ?
 Mần rãng mà không thấy nó đi?

Nhạc Vân:

Dám thừa,
 Diệt nhi văn báo tín,
 Nãi xuất trận cự đương.
 Ai ngờ là may,
 Lộ đồ phùng tặc soái nhị nhân,
 Tiểu diệt đã sát tha lưỡng tướng rồi, cho nên cháu
 Truy diễn trừ Man tặc,
 Ai ngờ là,
 Hốt hạnh ngộ Tôn công, chớ.

Lưu Thế Quang:

Văn ngôn hỉ khoái tình trung,
 Thính thuyết hoan phù diện thượng.
 Quả Tống môn xuất tướng,
 Chân lân nãi sinh lân.
 Tống gia chân hạnh xuất kỳ trân,
 Nhạc thị kim triều sanh chí bảo đi mà thôi.

Lại nói:

Bất ý Phiên binh lai đảo,
 Thế Phu nhơn cùng Thái thái thọ kinh.
 Cùng đã lăm, chừ,
 Thúc diệt hồi Soái phủ thuyết minh,
 Cho người hay, kéo mà
 Thái thái cùng Phu nhơn người kinh cụ chi nữa.
 Đồng hiệp binh nhứt xứ,
 Vọng soái phủ toàn qui a.

Lưu Thế Quang, Nhạc Vân, loạn:

(10) Diễn diệt Hồ Nam khoái ngã tình,
 Nhứt đoàn phản mã chấn quân thanh.
 Tảo tận chiên cầu tăng tráng ngã,
 Tống triều chi bảo chướng cứu an.
 Chiêu ngô thúc diệt chi anh hùng,⁵

Thái phu nhơn:

Bồi hồi tâm thậm ưu kinh,
 Khiển quyền bất thắng nghi lự.
 Nhạc Vân, hấn đi tiểu diệt là hài đồng nhũ xú,
 Nhạc Vân chinh chiến hồi vị tường.
 Nay hấn lại đi
 Trận tiền cản cự Hồ Man,

⁵ Đoạn này khắc nhảy chữ, tối nghĩa.

Ta tọa lập phóng tâm đà bắt hạ.

Thái, Lý phu nhơn:

Đường tiên khán kiến,
Thậm khoái ngã tình a.
Điệt nhi xuất cự Man binh,
Vậy chớ sự thể như hà thắng bại?

Thái phu nhơn:

Như may mà con đánh lại nó, chẳng nói làm chi, phải con đánh không lại nó, con chạy nó, thời tính qua bên dinh Lưu công, mà chẳng nên ở bên đây mơ?

Nhạc Vân:

Dạ thưa,
Tiểu điệt xuất dinh sở lý,
Hốt phùng Man tướng nhị viên.
Tôi sát lưỡng tặc ư trận tiền,
Truy Man nhi ư lộ thượng.
Ai ngờ là con ngộ Tiết độ tương binh tiếp ứng,
Dữ tiểu nhân đại sát Hồ nhi.
Man tướng tận vô di,
Giai tiền lai báo tín. (11)

Thái phu nhơn, Lý phu nhơn:

Thôi, văn tường kỳ ngữ,
Tâm thậm hân hoan.
Dĩ sát liễu Hồ Man,
Thị ngô gia chi hồng phúc.
Mà con,
Hiền công Tiết độ,
Lưu tại hà phương a con?

Nhạc Vân:

Dám thưa,
Hữu Lưu công lai đảo vãn an,
Tồn lưu tại môn tiền đình đãi.

Thái phu nhơn:

Trần công lai tinh thị,
Thính thuyết thậm hoan tình.
Mẫu tử đồng dĩ lễ,
Hoang mang xuất tiếp nghinh.

Lại nói:

Hữu lao quý thể viễn hành,
Xin thỉnh nhập đường trung an vị mơ.

Lưu Thế Quang:

Dám thưa Thái thái cùng hiền tử, tôi
Vãn Hồ Nhung binh đảo,
Lập tức vãng cứu chi.
Ai ngờ là,
Đảo lộ trung hạnh ngộ điệt nhi,
Thời mới hay cháu là

Sát Phiên tướng can tha Man chúng.
Khi rứa, chừ, tôi mới cùng cháu
 Kế công huy tảo tận Hồ binh,
Chớ tôi
 Khủng lịnh tôn cùng hiền tử ưu kinh.
Nên tôi theo cùng cháu đồng thân áo phủ đường khánh hạ chớ.

Thái phu nhơn, Lý phu nhơn:

Như mẹ con tôi là,
 Bình nhứt lũ mông đại huệ,
 Kim triều phó nạn giải nguy.
 Quý công hậu nghĩa lũ thi, (12)
Mẹ con tôi thiên tải bất vong minh tạc thôi mơ.

Lưu Thế Quang:

Tôi tới đây là mừng cho Thái thái cùng hiền tử, đã xong giặc rồi, người hết lo sợ. Nhưng mà việc ấy tôi chưa mừng mấy, tôi mừng là mừng:

Tổng thất xung chi triệu ứng,
 Nhạc gia phước lý chi toàn sinh.
 Toại thay nước trở tài lành,
 Phỉ bậy nhà sanh báu lạ.
Như cháu tôi là:
 Bất giảm Nguyên hung chi tài khí,
 Kham vi Tổng thất chi đồng lương.
 Hạ quan hi bất tự thăng,
Cho nên,
 Thân áo phủ tiên khánh hạ chớ.
(Các quan địa phương tới vấn an...)

Các tri phủ, tri huyện:

Dạ,
 Tiểu nhân chư phủ huyện,
 Văn tôn đức thọ kinh.
 Cảm phủ tiên thân [đáo] vấn an,
 Đồng ngưỡng chúc cương lãng thọ tử.

Thái phu nhơn, Lý phu nhơn:

Chư khanh an vị.
 Ngô tử mẫu nhứt phiên kinh úy,
 Lao hiền công chư vị viễn lâm.
 Hậu tình tương vị thực thâm,
Mẹ con tôi là,
 Thiên tải minh tâm bất hủ mơ.

Thái phu nhơn:

Thê nữ,
 Hạ lịnh truyền thê nữ,
 Mau khai chúc tửu diên đây.

Lại nói:

Xin hiền công dữ chư khanh,
 Thỉnh đồng hoan sở trần Công tử tạ khách.

Nhạc Vân:

Hậu ý giải nguy phó nạn, (13)
 Nhứt môn cảm tái vô cùng.
 Cung thân trí tạ tôn ông,
 Phủ thủ bái vu chư vị.
 Thế Quang, các quan phủ huyện:
Như Nguyên hung tôi nay,
 Vị quốc viễn ly soái phủ,
Còn gia quyến thời người,
 Địa phương *phải* cứu nạn giải nguy *mơ*.
 Hựu chính đương vị,
 Hà lao trí tạ.

Lại nói:

Thưa,
 Cung thân đường hạ,
 Khẩu bái duy tiền.
 Tạ từ Thái thái *cùng* Phu nhơn,
Xin cáo biệt phản hồi gia nội.

Nhạc Vân:

Dạ thưa,
 Đường tiên khẩu bái,
 Trương hạ bảm thân.
 Kim Phiên binh khốn giá quân thân,
 Tại sơn thượng chính đương nguy cấp.
 Khất dung tiểu điệt,
 Tiền vãng Ngưu sơn.
Đặng trợ phụ thân giải giá Thánh hoàng,
 Diệt Hồ lỗ phục hồi tiền vật.
Nay lâm khốn nạn *màn* ri thời,
 Thân tử đương kiệt kỳ lực,
 Hiếu trung phương đặc lưỡng toàn.
 Khất quảng lượng bao dung,
Xin hứa điệt nhi tiền vãng.

Thái phu nhơn:

Cháu, như dục phó quân thân chi nạn,
Thời *phải* tu du hoãn đãi chi *đã*, *đặng* cho bà
Khiến trẻ nó bị nang thát tương tùy,
Đặng tổng hành vu lộ thượng.
 (14)
Kéo thiên lý quan san diêu viễn,
 Điệt nhi khởi khả độc hành *a con?*
 Nghi kỹ nhứt tạm đình.
Chờ các việc *sắm* sửa rồi sẽ đi.
 Nễ *đăng* trình vị vãn *mơ*.

Nhạc Vân:

Nay tâm trung chân khiến quyền,

Ý nội tâm ưu nghi.

Và quân thân nghĩa trọng, như thiên địa chi đại. Nay mà bị Phiên tặc nó vây khốn

Thế như liệt hỏa thiêu mi,

Lẽ cho phải, thôi thời bà ta cùng mẹ dạy ta

Nhứt dạ phó quân thân chi nạn.

Thời mới phải, mơ, ấy hẳn rằng người lại dạy ta ở lại một hai (...) sẽ đi, ờ, ờ, thế người thương ta. Người sợ cho ta đi thời tuổi tác chưa bao lắm, không biết việc đánh giặc thời hẳn rằng, cho nên người

Bất dục ngã Nguru đầu tiên vãng

Mới dụng thử ngôn trì hoãn tương lưu đó mà thôi, chớ.

Bồi hồi ý nội nan thăng,

Áo não tâm trung khổ liệu.

Nay nghe Nguru đầu bị khốn, việc thời gấp lắm, mà như ta là

Kim nhứt đức ân bất báo,

Chớ hà thời đạo hựu ân thù.

Ờ, trước người giấu ta, không hay thời chớ,

Nay ta dĩ tường ngô phụ sự do, đà gấp hẳn rứa,

Thời ta an khả diềm nhiên chi lý a.

Bằng mà đi thời lại không cho đi, ấy, thời ta tính hẳn rằng đây, ờ ờ phải, chừ ta

Dục toàn đại báo,

Ngô thả dụng quyền mới xong cho.

Chừ thời ta,

Đào lưỡng đường trực chỉ Nguru sơn,

Đặng trợ ngô phụ giải vi thánh đức mới phải cho, hễ là làm tôi con thời phải

Sự phụ đương kiệt kỳ lực,

Trung quân tác trí kỳ thân.

Nay ta trốn ta tới cùng quân thân ta, thời

Đạo hựu song toàn,

Hiếu trung lưỡng đắc.

Phải quyền mà trốn đi, sau ta về, ta sẽ chịu tội, cùng lưỡng đường ta. Chừ thời ta phải đi, hảo a!

Ngô tâm khoái khoái,

Bất khả trì nghi.

Ờ ta ra đi hẳn rì, nay bà ta cùng mẹ ta không biết ta thời đi mô, lo sợ, chừ ta phải liệu đây, ờ, ờ, ta tả một bài thơ cho rõ sự ta là cùng quân phụ ta, sau ta sẽ về chịu tội, thời

Người mới chẳng lo sợ,

Ấu là mau tay xuống bút tả thơ.

A, từng quan đó, người đem thư nay, người

Trình quá tôn đường cùng tổ mẫu nghe a!

Lại nói:

Này, văn tường điều đầu,

Dĩ đao nhị canh.

Thừa thâm dạ tốc hành,

Kèo lưỡng đường [đương] trở a, chi nữa.

Thượng tuần mã tạ từ soái phủ,

Đề song chùy biệt liễu thư phòng.

Trực chỉ môn tiền,

Hoang mang khoái bộ.

Thủ môn quân:

Mặc thế nề hà phải trái,
Dầu ai tri trọng đại khôn.

Như tôi là,

Đêm ngày chuyên một việc thủ môn,

Nói vậy chớ,

Cũng bì kẻ bảo quang hệ chiết chớ !

Nhạc Vân:

Gã kia,

Ngô hữu sự tư hành khoảnh khắc,

Phiền nề nghi lập tức (16) khai môn.

Thủ môn quân:

Dạ, dám thưa Công tử, như việc này,

Công tử truyền, tôi chẳng dễ vâng.

Nhưng mà khôn lắm,

Cực vì Thái thái cùng Phu nhơn người cấm ngặt lắm mớ. Người dạy thu không rồi, thời cấm không cho ai ra vô chi nữa, mớ.

Nhạc Vân:

Gã kia, người dạy cấm là cấm người ta kia, chớ cấm ta hay màn răng?

Thủ môn quân:

Dạ thưa Công tử, tôi cũng biết Công tử, là con cháu bà đó chúc, nhưng mà bà cấm ngặt lắm...

Con cháu càng giữ phép lắm chớ,

Thầy tớ cảm tư binh hay màn răng?

Mà mở cho Công tử đi, sao đêm tối là canh hai canh ba, Công tử không nên đi nữa mà. Như

Công tử đi mà làm vậy,

Một là bỏ việc học hành,

Hai nữa lại ham bề du hí.

Ba là phạm lệnh trên cấm ngặt,

Bốn là bán dạ đảo nhân gia.

Các việc ấy chẳng nên hết thầy nữa mà.

Dám cặn kẻ trình qua,

Xin khá tui trở lại nào.

Thời tối tầm lắm, đã không nên đi thời chớ - mà thôi, tôi vâng lệnh người cấm ngặt, tôi không dám mở ở mô, tôi sợ lắm.

Nhạc Vân:

Cấm nghịch ngã, cấm nghịch ngã,

Hảo đại can, hảo đại can.

Nhược nghịch mạng bất tuân,

Ngô quyết không dung thứ thôi.

Thủ môn quân:

Nói thời nói chớ,

Đèn chẳng kêu chẳng sáng,

Chuông chẳng đánh chẳng kêu.

Nói tầm phơ tầm pháo ba điều,

Cùng Công tử (17) mà chơi kéo buồn, kéo mà tôi buồn ngủ, mà thôi, chớ

Công tử dạy, tôi đâu dám cãi.

Mở thời tôi mở thê.

Lại nói:

Thậm hải, thậm hải,

Kham kinh, kham kinh.

Kẻo mà người dạy tôi thời giữ cho lắm, kẻo mà Công tử trốn đi, mà bây chừ

Công tử dĩ đào hành,

Ngô thân nan miễn họa *thôi mơ*. *Chừ tôi biết lo làm sao đây? Chừ thời*

Sự chân khẩn cấp,

Bất khả khiên trì.

Mau mau vào trướng nội báo tri.

Cho Thái thái cùng Phu nhơn người liễu sự a.

Nhạc Vân:

Biệt soái phủ hân hoan ngô ý,

Xuất dinh môn thậm khoái ngã tình.

Dục toàn hiếu phụ trung quân,

Hà nại phi tinh đài nguyệt.

Thế thẳng giữ cửa này nó thừa cùng bà ta với mẹ ta, chớ chẳng không.

Ta dẫu chậm bước,

Ắt bị trở đương.

Chờ thời ta vọng Ngưu sơn dục mã mang mang,

Chỉ tiền lộ huy tiên cấp cấp a.

Loạn:.

Ngưu sơn trực chỉ mã đề khinh,

Phó nạn quân thân khoái ngã tình.

Thâm dạ bôn trì, quân phụ hựu tịnh đồng thiên địa,

Trường đồ hoãn bộ, hiếu trung tâm đối đầu ngưu tinh.

Tùng quan:

Dạ,

Trướng tiền phủ phục,

Đường hạ cung thân.

Vu kim Công tử hà (18) cố nan minh.

Hữu giao lai thư tín nhứt phong, *dạy tôi thời*

Bẩm Thái thái *cùng* Phu nhơn tổ sự *mơ*.

Thái phu nhơn, Lý phu nhơn:

Khan tường thư nội,

Hốt thậm kinh mang.

Quả Nhạc Vân đào vãng Ngưu sơn,

Ngô mẫu tử như hà liệu lượng?

Thủ môn quân:

Dạ,

Cúi đầu dưới trướng,

Chịu tội bên màn.

Đương chừng nửa canh hai, tôi thấy Công tử ra dạy mở cửa, chúng tôi không dám mở, bởi vậy

cho nên (18)

Đã hết sức ngăn can,

Lại nhiều lời đương trở.
Công tử nói rằng,
 Chúng tôi thời nghịch mạng,
 Phòng đánh chết tiểu nhân.
Cho nên,
 Ngu hạ thậm kinh hoàng,
 Công tử đà đào khứ.

Thái phu nhơn, Lý phu nhơn:

Thôi,
 Vãn tường kỳ ngữ,
 Tăng ngã ưu kinh.
 Quái nhũ xú súc sinh,
 Cảm nghịch kỳ ngôn ngữ.

Thái phu nhơn:

Thậm cấp, thậm cấp,
 Chí nguy, chí nguy.
Ta có nghe rằng thời,
 Kim bách vạn Hồ nhi,
 Phủ vi Nguru sơn thượng.
Nay mà,
 Địch nhi đao thủ,
 Lập tức bị cầm *chớ chẳng không, chừ lo mản răng, ờ, ờ phải*
 Gia tướng, gia tướng,
 Tương phân khả truy tầm,
 Quân bất nghi trì hoãn a.

Nhạc Vân:

(19) Mãng giục lừa trông dặm Nguru sơn,
 Đoái xem đã xa chùng soái phủ.
Vì ta độc trọn thảo cha ngay chúa,
 Chi nài lặn suối trèo non.
 Chi Nguru đầu tiên mã gia tiên,
 Vọng Nguru lãnh bốn ba trực tiến.

Hát nam:

Vọng Nguru lãnh bốn ba trực tiến,
 Thảo ngay tròn gian khổ nài bao.
 Quân thân sánh tợ trời cao,
 Đức ân báo bổ, phiền lao chi sờn.
 Cầm hờn phô đảng Hồ Man,
 Mong đời chín vạc, thương tàn muôn dân.
 Quyết lòng báo nghĩa quân thân,
 Miếu đường chống vững, Hồ trần ra tay.

***

Tiêu phu:

Thơ thân xó non xanh,
(trở lưng đi, xây lưng lại)
 Lui cui đà đầu bạc.

Mà không hay, ý là tôi, tôi nghĩ lại

Người sanh trong trời đất,
 ấy cũng nhiều thú vị mà vui.

Chớ họ ở Trường An, họ cũng vui theo thú thành thị chớ bộ. Trên này họ ở một hai ngày mà thôi, tôi nghĩ lại, chuyện văn(g) tôi ưa xó núi này.

Đầu bạc lại không hay,

Cũng là, mê sơn xuyên thắng cảnh.

Chớ như tôi sống trên núi Hóc bà tó này nó cũng quen đi, tôi xuống thành thị, tôi chịu cũng không đặng, họ hay thấy bà lăm, chi cho bằng ở nơi thanh vắng, sớm mai có thức dậy, thời

Cơm bầu mang gánh,

Rìu rựa cầm tay.

Ngó lơ non nọ,

Trèo núi này đã hay thời,

(20) Thú quê mùa toại chí lăm mà, đến gần tới mà có về, lại đốn hai ba gánh,

Cõng theo một rừng củi quế.

Sớm mai bura sau, tôi lại đem vào xóm mà đổi gạo thôi.

Xuê dĩa vài bữa gạo châu, nó, cũng xong mà, tôi nghĩ lại, những người ham phần công danh, ấy là đặng giàu đó, nhưng mà không thanh nhàn.

Trời công danh ấy trời sang giàu.

Thời sang giàu cũng khó lăm, như tôi làm vậy thôi sướng mà thôi. Hễ là:

Còn non núi thời còn sự nghiệp mơ.

Coi trong nhà, [gạo] có gần hết, thời ta đi phứt lên núi đốn một hai gánh đem ngay xuống xóm, muốn tiền có tiền, muốn gạo có gạo thê, sự nghiệp còn hoài, biết bao giờ cho hết.

Lại nói:

Mảng còn bàn bạc,

Vàng ác đã trưa.

Cơm gói đã rồi, rìu búa mài rồi, chừ thôi thời ta đi đốn ít bó củi, chi nữa...

Giã lều tranh thùng thảng lối đường xưa,

Lên núi báu tung tăng làm nghề cũ.

Chỉ ngạn tiền khoái bộ,

Vọng sơn thượng bôn hành a.

Hát khách:

Danh bất can hề, lợi bất mi,

Nhứt thiên tư thượng vạn hi hi.

Bộ tùy thắng cảnh minh triều khứ,

Vãng (...) thượng cao sơn cận mộ qui.

Lại nói:

Ở nơi gần thời chớ, lại tốt củi, đốn đây mà thôi, lên chi cao.

Đã tới chôn sơn biên,

Chi nữa,

Mau tay xang rìu nguyệt a.

Ta đã đốn làm vậy mà làm thình đi cũng buồn, ta ngâm nga một hai câu kẻo buồn mà chơi a.

(21)

Ngâm:

Bất nại ngàn trung lộ hiểm bình,

Sơn biên phật mộc trụ tư sinh.

Phủ kha điệt dụng thi ngô thủ,
Phong nguyệt tiêu diêu khoái ngã tình.

Nhạc Vân:

Hỏi đà tường căn tích,
Họ nói rằng đây thiệt là,
Chính thị Ngưu đầu sơn mà.
Ấy mần răng mà,
Tư bề những tạp mộc thọ lâm,
Bốn phía đoái tịnh vô binh mã.

Tiêu phu ngâm:

Mục khán sơn hà qui thánh thể,
Toạ quan cung cống hấp vương đình.

Nhạc Vân:

Rửa thời họ chỉ ở mô mà tôi vất vả tôi đi mô đây? Hay là cũng có chớ chẳng không, hay là:
Ngô thân phụ người đà tận trừ Hồ tặc rồi chớ, nên người,
Bảo Thánh hoàng toàn phản cộ kinh thôi.
Ngô sự tích vị minh,
Tâm trung nan liệu lượng đi này.

Tiêu phu ngâm:

Cha chả là tốt củi a,
Thái tân khả đối canh sẵn sự,
Trường chúc quân vương vạn sự hanh.

Nhạc Vân:

Ở tiêu phu, cho tôi hỏi một lời,
Ngã vị tăng trình lộ,
Ngô phỏng vấn nhứt ngôn.
Thử thị Ngưu đầu sơn,
Phiền tiêu phu minh thuyết.
Núi này thời có phải Ngưu sơn hay là không? Nói cho tôi biết với.

Tiêu phu:

Vậy thời,
Tiêu tướng quân đã biết,
Sao còn hỏi núi Ngưu đầu.
Biết đi tới mà còn hỏi làm sao.

Nhạc Vân:

*Tôi không biết mới hỏi thăm người ta, người ta chỉ cho tôi tới đây, mà núi này nhiều núi biết
hòn núi này có phải hay là không. Chỉ cho tôi biết với.*

Tiêu phu:

Chú, này là núi Ngưu đầu đây chúc, nhưng mà:
Tiêu tướng kim triều đảo lai hà sự?
*Chỗ này non núi rậm rạp, mà tiêu tướng thời đi một mình, mà tới cái rừng rậm này làm chi mà
hỏi?*

Nhạc Vân:

Thử thị Ngưu đầu sơn lãnh,
Vậy chớ hà vô Phiền tặc mã binh hớ?

Tiêu phu:

O, tiểu tướng quân hỏi thăm núi Ngưu đầu sơn có giặc kia.

Lại nói:

Văn ngôn trường phát đại thanh,

Vậy thời tiểu tướng quân đã:

Thác tâu lộ đồ thậm viễn lắm mơ.

Tiểu tướng quân đã đi lạc rồi. Mà đi lạc lại xa lắm, nữa mà.

Nhạc Vân:

Thời Ngưu đầu là đây mà nói lạc màn rặng?

Tiêu phu:

Đã hay, đây cũng là Ngưu đầu sơn, nhưng mà không phải mà

Thiên châu trung Hồ quảng,

Hữu nhứt linh Ngưu đầu.

Nó là hai hòn núi Ngưu đầu sơn lận, chớ đây là Đông Ngưu đầu, còn cái hòn núi

Kim Phiến bình nó vậy khốn Thánh hoàng,

Thử thị Tây Ngưu đầu đã mơ.

Tiểu tướng quân đi lạc đã xa lắm mà.

Nhạc Vân:

Văn tường kỳ sự,

Phương liễu căn do.

Rửa hai hòn núi Ngưu đầu sơn lận mà, chừ thời

Ngô dục lai Hồ quảng Ngưu đầu,

Vậy chớ tùng hà (23) lộ xin làm ơn chỉ thị nào.

Bây giờ đường nào mà đi tới Hồ quảng? Xin trượng lão chỉ cho tôi với nào.

Tiêu phu:

Bây giờ muốn đi ra Hồ quảng, vậy thôi thời

Tướng quân tốc Trương thành phản mã,

Thời cứ theo cái đường cửa tây thành ấy mà đi mãi.

Nhứt điều đại lộ khả thông.

Đường ấy thời xa lắm, nhưng mà rộng rãi dễ đi lắm. Bây giờ tiểu tướng quân phải trở lại, mà đi đường ấy mới xong cho.

Nhạc Vân:

Cha chả, chừ thời trở lại Trương thành thời xa lắm chẳng biết có đường mô nữa hay không? Chớ bây giờ trở lại thời xa lắm mơ.

Tiêu phu:

Ở ờ,

Ngô tiền diện hữu xứ khả hành,

Nhưng mà khó đi lắm mơ.

Thằng lộ kinh trình hiểm tuấn lắm mơ. E tiểu tướng quân đi không đặng. Đường này thời cũng gần hơn, mà đó là đường núi, lâu năm, không ai đi tới đó, có rậm rạp lắm, e tiểu tướng quân đi không đặng.

Nhạc Vân:

Hữu thử lộ thành vi đại hạnh,

Tôi khát ân nhân chỉ thị tường minh. Đặng tôi biết đường nào đi vào, đường nào đi ra, với chớ.

Tiêu phu:

Này, mỗi đường nó là đây, mới đi thẳng vào hòn núi thấp, rồi, thời đi theo có một đường mà ra, không có đường nào nữa mà sợ lạc. Khởi cái đồi khó rồi, thời cũng có nhà cửa người ta ở đông lắm, thời phải thế lắm mà lại đi tốt lắm.

Nhạc Vân:

*Rửa thời, cảm lộ bàng khẩu bái ân nhân,
Áu là, sách bảo ky tốc lai Hồ quảng.*

Hát khách:

Lãng lãng kính khí đối thanh tiêu, (24)
Phó nạn quân thân bất nại lao.
Nhựt chiếu trung can, sơn lộ kỳ khu hoa giải tiêu,
Tinh huy hựu khí, dương trường khuất khúc điều phùng nghinh.
***

Quang Linh:

Trần Viên ngoại lịnh tôn,
Ngã Quang Linh bảo tự.
Như ta,
Một dạ thìn ngay thảo,
Hai sáu chữ xuân xanh.
Thung đường đà sớm vắng Diêm đình,
Từ huyền hồi mình nương lều cỏ.
Nhờ thân cứu hôm mai huấn hóa,
Việc võ văn khuya sớm giáo truyền.
Như ta,
Chẳng phen tài dục nhật bỏ thiên,
Cũng bì kẻ phan long phụ phượng mơ.

Lại nói:

Nay ta nghe rằng,
Chúa xuân đảo, hoa trình tợ gấm,
Thục khí lâm, liễu dịch thảo sinh hương.
Nay cậu đi thời chưa về.
Ta muốn vắng trung sơn ngoạn cảnh nhàn du, *nhưng mà*
Còn sợ cứu thân người di nô.
Ta muốn đi chơi một lát, e cậu ta về hay đặng, cậu ta lại quở ta: bỏ học hành mà đi chơi, nhưng mà ta đi, chi nữa.
Chỉ đơn đao độc mã,
Vật huê đáí gia đình.
Vìn thanh long chỉ dặm sơn tiền,
Lên xích thố trông chừng lãnh ngoại.

Hát nam:

Trông chừng lãnh ngoại,
Hứng cảnh mâu cho toại lòng đây.
Chín trời dậy tỏa ngút mây,
Ngàn khoe (25) dương liễu, điểm đây yển anh.
Xiết bao hoa cỏ hữu tình,
Nơi nơi hoa đệ mai huỳnh rõ ràng.

Xa xem thế giới ba ngàn,
Hương nồng muôn dặm, cảm trang đòi bề (về).

Nhạc Vân:

Sơn trình chân khuất khúc,
Hiểm tuấn thậm nan hành.
Hoãn bộ quá sơn tiên,
Án bí nan bồn tâu.
Như ta là,
Dục tốc lai kiên ngã quân thân,
Tâm mạc nại lộ đồ hiểm tuấn.

Hát nam:

Lộ đồ hiểm tuấn,
Miễn là cho ngay chúa thảo thân.
Đường dê bóng tỏ mảng lần,
Nham tuyền bỗng thấy nhân dân phương nào.
Trông chừng suối thẳm non cao,
Vượn kêu thánh thót, chim chào lú lo.

Lại nói:

Hốt quá tiên đề,
Thương ngô túc mã.
Nó sợ mà giữ lắm, mà cũng không khỏi cho, thôi
Thiên lý lộ đồ diêu viễn,
Mã đề hốt dĩ lâm thương nọ.
Tại thử lộ sơn trung,
Ngô như hà tiên thoái?
Chừ thời đường hời còn xa, ngựa thời què đi rồi, đi làm sao cho tới Ngưu đầu sơn chừ? Ở giữa
nơi [này] ta tính mần răng đây? Ấu là:
Miễn cưỡng lộ tiên lai đáo,
Họa là, hạnh phùng lư xá nhân dân chằng?

Quang Linh:

Khoái khoái dã xuân thiên,
Hoan hoan tai ngô (26) ý.
Nọ quan bất tận nhứt thiên chi minh chiểu,
Hứng vô cùng tứ vọng chi hình dung, *nó vui thiệt mà.*
Phát phát lục dương phong,
Phi phi hồng hạnh vũ.

Lại nói:

Chân ác thú, chân ác thú,
Quả độc trùng, quả độc trùng.
Tâm tha xứ ẩn thân,
Nhược đương ngô tắc tử *thôi con a.*

Lại nói:

Hận tai mãnh hổ,
Quái sát độc trùng.
Dĩ tiên tự hành hung,

Phen này, quyết bắt dung nễ mạng thôi. Như tao chém một đao thời mi chết đó. Nhưng mà tao cũng vứt đao đi, tao bắt sống mày tao chơi. Tao buộc vào cây này, kéo gần đường chúng nó bắt đi. Nguyên bắt sống con cọp này, tao chơi a.

Phần ngô thủ đoạn,

Bắt thứ hồ lang *thôi*.

Sở hiệp ác thú kinh hoàng,

Nó tâu thượng cao cương đào mạng.

Như tao đánh ít đám nó đã yếu rồi, nó thất kinh nó chạy lên núi nó trốn. Trốn mần răng cho khỏi, tao có dây cho mày đôn, a.

Tốc hoang mang truy cản,

Bắt thứ nễ toàn sinh *thôi*.

Nhạc Vân:

Này, tôi đi hồi sớm cho tới bây giờ, cũng đã xa lắm mà, sao mà

Vô lư xá nhân dân

*Nhưng mà, mang mộc lâm tùng thụ mà *thôi*.*

Mần răng mà không nhà cửa ai hết thế này.

(Nhạc Vân nghe tiếng vó ngựa).

Lại nói:

Văn tê thanh khán quá,

Hảo lương mã vô song. *Không biết ngựa của ai.*

Án bí (27) khán song toàn,

Mà phọc vu lâm thụ nội nê, *thôi*.

Nan tường hà ý,

Tứ cố vô nhân. *Ngựa thời buộc đây, xem bốn phía không thấy ai, có đâu mà may vậy.*

Ngô ký túc bị thương,

Hốt hạnh phùng lương mã mơ.

Không chủ làm vậy, thời ta đổi đi cũng nên, ta bỏ con ngựa yếu này, ta mới nhảy lên con ngựa kia ta chạy đi, dẫu chủ nó có hay thời theo cũng chẳng kịp mà.

Quang Linh:

Độc trùng hư tẩu, độc trùng hư tẩu,

Hữu ngã truy lai, hữu ngã truy lai.

Ngô ý thậm hoan tai,

Dĩ sanh cầm mãnh hồ.

Nọ, không chạy đi con, tao nắm lấy đuôi mày, coi thử mày dám chạy đi, cho đứt đuôi mày đi.

Nhạc Vân:

Văn thanh tường khán quá,

Chi thị nhứt hài đồng,

Mà tên này sanh cầm hoạch hồ lang,

Thôi, quả siêu quân anh dũng.

Nọ, thế con ngựa của tên này đây. Chừ ta mới dùng chước nói ngược bắt con ngựa đi, coi thử nó nói mần răng, sao đây, ở cái thằng trên núi kia.

Nễ tiểu đồng bất khả thương tha,

Thử hồ thị ngô gia chi dưỡng.

Nọ, mà con cọp của tao nuôi tao chơi, nó đi theo tao.

Nễ nghi lập tức,

Hoàn ngã hồ lang.

Cọp của tao, trả cho tao, đừng có đánh chết, tao bắt đền chừ.

Quang Linh:

Áy, vậy mà ta,

Những tường cọp nhà hoang,

Ai dè cọp có chủ.

Mà không hay nè. Hèn chi mà dễ đánh lắm. Phải, thiệt cọp của mây sao?

Nhạc Vân:

Ờ, cọp của tao (28), tao nuôi cho dạn dặng tao chơi đó mà.

Quang Linh:

Cọp mây nuôi hay cọp trong núi tao cũng không biết. Nó đón tao lại phòng làm dữ, nó bắt ngựa tao nó ăn. Ai ngờ tao nhảy xuống ngựa, tao đâm ít đâm, nó đã yếu đi, tao cũng mới bắt dặng nó đây mà.

Đã rằng của đó chó, đi,

Dễ hẹp lòng đây.

Phải thiệt cọp của mây,

Thời của đó hoàn cho đó.

Như của mây tao trả lại cho mây. Tao bắt làm chi tao, mà mây đòi.

Nhạc Vân:

Nè, tha tuy vân nhũ xú,

Khí lực quả cao cường a.

Lại nói:

Ngô hổ bản thị toàn sinh,

Nễ trịch hạ, kim tha dĩ tử.

Khá thường ngô mãnh thú,

Ta giao hoàn thử tử thi.

Cho, cọp tao là cọp sống, bị mây đâm nó đà chết rồi, thời mây đền cọp sống cho tao chó.

Quang Linh:

Thôi, cao kỳ thậm cao kỳ,

Hào kiệt chân hào kiệt.

Nọ, tên này ở dưới núi, quăng ngược con cọp lên trên núi, thời khí lực cũng đà mạnh lắm thê.

Chi nữa,

Đề thử hổ hạ lai sơn cước,

Đặng tường khan tha nhân phẩm hà như?

Lại nói:

Mây đã biểu tao bắt đền cọp, thời tao cũng bắt đền cho mây, nhưng mà mây phải

Kỷ nhựt khả đãi chi,

Đặng ngô sanh cầm tha hổ.

Tao hồi thường cho mây, mây phải ở đây mà chờ tao, tao bắt cọp sống khác, tao hồi thường cho mây, chó cọp sống ở đâu đây mà thường cho bây giờ?

Nhạc Vân:

Tao đi thời có (29) việc gấp, tao không chờ dặng. Chừ mây cầm lại mà mây bắt cọp sống mà thường thời tao cũng không nghe cho mây.

Ngô thử vật dưỡng chi hữu tổ mà, cọp của tao, tao dạy dỗ nuôi dưỡng nó đà dạn đi, người đã quen vật, vật lại quen người, cho nên tao có đi đâu thời nó đi theo tao. Bởi vậy cho nên, mây bắt mới dặng chó, chừ mây lại nói rằng:

Cầm sơn trung là ác thú hổ lang,

Nhưng là cọp không ai nuôi, ấy, thời:

Tha hồ tánh hung tàn,

Ngô thọ chi hà dụng?

Tao đem nó về, nó lại trở lại nó cắn tao, rồi nó bỏ nó đi mà thôi, tao nuôi làm sao cho đặng.

Quang Linh:

Bồi thường giai bất khăng,

Nễ ý dục như hà hử?

Nhạc Vân:

Con cọp dạn khó kiếm lắm, mây kiếm sao đặng.

Thử hồ lang vô sở cầm chi,

Thời, dụng nễ mã thế thường thú (...).

Cũng nên mà, tao đó mây kiếm cho đặng cọp dạn ở mô mà thường.

Quang Linh:

Nghe qua lời nọ,

Bồng nổi sắc [nực] cười.

Như mây nói cọp này, mây (?) nuôi dạn nó, là mây cũng

Dễ mỗ một thằng ngây,

Sợ mạng người hóa qui.

Cho nên mây dám nói mần rứa mà thôi chớ, cọp ở trên núi tao bắt đặng, chớ cọp nào của mây nuôi, cổ nhân người có nói rằng:

Quan môn dưỡng hồ,

Hồ đại thương thân mơ.

Luận ác thú độc trùng,

Xưa nay nhân khởi năng thuận dưỡng cho đặng mà, chẳng qua là mây

Kiến ngô mã dục tâm nan yếm,

Mây muốn đánh lắm (30) nhưng mà,

Thằng vô thử thị quý ngôn.

Mây bắt đền cọp, đặng mây bắt con ngựa, làm sao đặng cho, cọp ở trên núi, cọp chi mây mà lại bắt đền, như tao là

Tuy chẳng tới đầu non,

Tiếng chim kêu cũng biết.

Mà mây nói ngược với tao, làm sao cho đặng, mà mây nói ngược.

Nhạc Vân:

Ớ hời, cái thằng ở trên núi này, nó biết nói ngược nữa bây, khi hời này nó chịu nó thường. Rồi, bây giờ nó tiếc con ngựa nó, nó nói xụi lơ đi, ấy, tao nói thiệt, mây có nói

Dục diêu thần cổ thiệt,

Mần răng cho lắm đi nữa, thời

Nễ bắt miễn bồi thường.

Mà mây không thường, ai nghe cho, lại có nói: Không ai nuôi cọp đặng. Mây nuôi không đặng, tao nuôi đặng, ấy thời mây cảm à?

Sát tử ngã hồ lang,

Thời nễ thế thường xích thỏ cho tao chớ, mây chạy không đặng cọp dạn thời mây thế ngựa cho tao, lại nói tao tham là mần răng?

Tốc thường ngô mãnh hồ,

Trì hoãn quyết bất dung.

Bây giờ tao cũng không thèm bắt ngựa mây, nào, cạp ở đâu thời chạy mà thường cho tao, mà thôi, chớ tao cũng không thèm ngựa mây nữa.

Quang Linh:

Bất thường bồi, bất thường bồi,
Vô mãnh hồ, vô mãnh hồ. *thời mây làm sao tao a?*

Lại nói:

Thằng kia,
Khả dữ ngô ti võ,
Sổ bách hiệp tương giao.
Như mây mà có,
Đắc thắng ngã thân đao,
Thời ngô tổng hành bửu ký
tao cho con ngựa tao đi.
Nhược bất năng thắng ngã,
Nghĩ khẩn cấp đào sinh a.

Nhạc Vân:

Mây nói hơn mây thời mây (31) đưa con ngựa cho tao, ây, thời nói cho nhớ lời nghe, âu là
Huy song chùy đồng dục,
Nễ dữ ngã bại thành. *(chiến...)*

Quang Linh:

Hảo a!
Anh hùng thị anh hùng,
Hào kiệt chân hào kiệt.
Nọ,
Huy thanh long lẫm liệt,
Trục xích thổ tung hoành.
Thệ nhứt trận bại thành,
Nễ ngã tương giao chiến.
(lại đánh nữa)

Nhạc Vân:

Hảo a!
Cao cường tai nhụ tử,
Đồng dục đã tiêu sinh nọ.

Hát khách:

Nễ ngã tương giao nhứt trận trung,
Phần ngô đồng dục quyết thư hùng.

Quang Linh, hát khách:

Anh uy chấn tẩu sơn hà liệt,
Lợi nhận huy lai bích Hán hồng.

Nhạc Vân, hát khách:

Bách hiệp tranh cường sơn hải chấn,
Kỷ hồi đầu chiến hỏa yên xung.

Quang Linh, hát khách:

Hoàn hoàn sậu mã trừ gian bối,
Lẫm lẫm huy đao diệt nhũ đồng.

Lại nói:

Tu khả đình đao,
 Các nghi trụ thủ đã mà.
 Kim triều nhật mộ, ngô tự phản hồi,
 Minh nhật khả phục lai.
 Quyết nhứt trường cao hạ với mây, a!

Nhạc Vân:

Không tin, không tin.
 Nễ như hồi khứ,
 Tao e, minh nhật bắt lai.
 Ấy, tao biết nhà (32) mây ở đâu mà tao kiếm mây?
 Nễ như kim ý dục phản hồi,
 Thời lưu thử mã dĩ vi tín vật.
 Thời tao mới tin mây, cho.

Quang Linh:

Như ta là,
 Nhứt ngôn ký xuất,
 Là tín trọng thiên cân.
Như tao có nói, tao cũng không quên lời mà.
 Nễ như nghi ngã thực ngôn,
 Thời tao, lưu thử thân đao vi tín a. đây.
 Khả đãi ngô thượng lĩnh a, mãn rứa thời
 Minh nhật ngã tức lai.

Nhạc Vân:

Nay độc thân tại thử sơn trung,
 Vô hữu thôn gia ký ngụ.
Chừ thời ta tính làm sao đây, ở khi này mình quên hỏi thăm cái thằng đánh với mình. Nó, thử
đường vào xóm là đâu mà bây giờ nó về rồi, mà trời thời tối, biết ngõ mô mà phòng đi kiếm nhà
mà ngủ nhờ đây, thôi
 Ngô nhứt dạ sơn trung tạm tức,
 Đặng mà,
 Minh triều lai thí võ rồi ta đặng trình.
 Mà thôi, chớ nay việc ta đi thời gấp lắm, ở làm chi cho lâu mà kiếm nhà chừ.

Lại nói:

Nay ta dốc lực dữ tiểu sinh,
 Ta tưởng lại tâm nan thắng tự hận.
Nay ta đánh cùng nhứt hài tử bất năng cảm thắng,
 Còn đồng sức thay, hướng chi mà
 Bách vạn trung tướng dũng binh cường.
Rứa thời, tính mãn răng, nay
 Ngã hận ngã vô năng,
 Ngô oán ngô bất võ.
 Nay, trời sáng cho mau, đặng cho thằng ấy nó ra nó đánh nào.

Lại nói:

Này dạ thâm sương giáng,
 (33) Tuyệt khí xâm nhân.

*Nay đêm khuya tuyết xuống lạnh lắm, chừ ta biết tính mần răng đây, ờ, ờ, phải
 Bảo hồ thi nhập ngã phúc trung nay ấm mà,
 Ta ngạn biên tạm an thân thiêu tức xong.*

Một người trong Trần trang:

*Các anh, ấy
 Trước sau xem cẩn mật,
 Đèn đuốc khá rõ ràng.
 Núi này thiệt núi hoang,
 Truông này là truông tiếng.
 Các anh, truông này là nhiều hùm lẫm.*

Lại nói:

*Cứng miệng, cứng miệng,
 Kinh hồn, kinh hồn.
 Dạ thưa lão gia,
 Kiếm đường khác mà đi,
 Cọp ăn người xó bụi.*

Trần Quỳnh:

*Bất nghi kinh hãi,
 Dãng chúc huy hoàng.
 Cho ta coi lại đã nào, bây giờ đuốc lên cho rõ.
 Khán kiến quả nhiên,
 Chân vi ác thú.
 Cọp thời thiệt cọp, người lại thiệt người, mà ta
 Bất tri hà cố,
 Thanh hưởng vô văn.
 Cọp có bắt người ta thời chạy qua chạy lại, sao mà không động chi hết thấy. Ta lại gằn coi thử
 nào.
 Lai khán tường chỉ thị nhứt nhân,
 Hà cố bảo hồ thi nhi tức.
 Việc này cũng lạ, chớ nào
 Hữu lão phu tại thử, hữu lão phu tại thử,
 Tiểu tướng khả thuyết lai, tiểu tướng khả thuyết lai.*

Nhạc Vân:

*Văn thanh lưỡng nhãn hốt khai, á lão phu, chớ
 Thâm dạ do hà đáo thử hử?*

Trần Quỳnh:

*Như chú này là
 Phi nhân an trú chi xứ,
 Tiểu quan hà (34) cố tự khinh?
 Rứa, lại bảo độc trùng ngọa tại hoang lâm,
 Như tha xứ đảo khởi vô thương phạm?
 A, chớ tiểu khách quan đi mô mần răng mà không kiếm gia nhân mà nghỉ, mà nằm trong rừng
 hoang này, mà ôm ấp cọp mà thôi.*

Nhạc Vân:

*Thôi sự bất ần man lão trượng,
 Như tôi tiểu sinh tiền vãng Ngưu sơn.*

*Ai ngờ là tôi tới đây,
Ngô nhứt tiêu anh hùng,
Dữ [tiểu] sinh thí võ.
Kinh bách hiệp vị phân thắng phụ.
Trời bị tôi đi, cho nên
Bỉ gia trung phản mã toàn qui.
Tên ấy lại hẹn cùng tôi rằng: ngày mai thời
Tha đao lai quyết định cao đê,
Nên tôi mới tại lâm nội ký thân tạm đãi chớ.*

Trần Quỳnh:

*Nghe lời kia tỏ ý,
[Phút] nổi sặc cười dài.
Tuổi tác chưa bao lắm, thiệt thà lắm. Phải, người ta hẹn mãn răng mà lại tin người ta là thực,
mà ở trong này mà chờ đó.
Đám minh triều, tha nhược bắt lai,
Chẳng hay trì ngộ liễu tiền trình quý khách.*

Nhạc Vân:

*Dám thừa,
Dĩ tiêu khả chân tình,
Tôi liệu thử nhân vi ước vô sai.
Mà tôi cũng khùng tha hồi minh nhứt bắt lai.
Nên tôi cũng không tin, tên ấy có
Lưu bỉ vật thanh long vi tín chớ.*

Trần Quỳnh:

*Nào, đao ở mô đưa lão coi thử, ờ, ờ, có mãn rửa thời tên ấy mai tới thiệt, rửa thời tiểu khách
quan
(35) Khả trần kỳ hương quán,
Nghì minh thuyết tính danh.
Vậy chớ việc cho mà nhân mã độc hành,
Kim đao Nguru đầu hà sự hử?*

Nhạc Vân:

*Dám thừa, như tôi là
Nhạc Nguyên hung thân phụ,
Ngô biểu tự Nhạc Vân.
Kim triều tặc khốn ngã quân thân,
Nên tôi nãi thiên lý tiền lai phó nạn chớ.*

Trần Quỳnh:

*Này văn tường kỳ ngữ,
Rửa thời Nhạc Nguyên soái lĩnh nhi đây mà.
Lão hủ bất tri,
Đa đa hữu tội.*

Lại nói:

*Thôi hạnh ngộ bắt thăng hoan hỉ,
Lão phu thỉnh tự hàn trang.
Đặng Công tử thung dung nhứt dạ tạm an,*

Minh nhật sẽ Ngưu đầu tiên bộ a.

Nhạc Vân:

Dám thừa, tối tăm, đêm khuya, tôi không dám tới mà kinh động quý quan. Tôi ngại lắm mơ.

Trần Quỳnh:

Công tử chưa rõ mà Công tử ngại màn rúa mà thôi chớ, như tôi là

Mộ Nguyên nhưng tiết nghĩa trung lương

Lão muốn màn rắng cho dựng gân người lắm, mà không biết làm sao cho dựng chớ. Nay lão gặp Công tử đây là lão mừng lắm, xin

Công tử mưa đừng ngại dạ, nào.

Lại nói:

Gia đình,

Chỉ gia trung trực bộ,

Đặng chúc khả huy hoàng.

Lại nói:

Dĩ đạo tề đường,

Thừa,

Thỉnh đồng an vị.

Gia đình,

Bất nghi trì hoãn,

Lai thiết tửu diên đây. (36)

Nhạc Vân:

Thừa,

Khất minh trần quý tính cao danh,

Đặng cho tiểu khả đặc tường kỳ căn tích thử.

Trần Quỳnh:

Trần gia trang ản dật,

Trần Quỳnh thị ngã danh.

Như lão,

Thuở xuân xanh từng trải thị thành,

Kỷ trưởng mới thác thân ư sơn dã.

Chớ, chừ lão mới trình thiết cùng công tử, cái thẳng mà

Dữ Công tử nhật gian thí võ,

Lão ngoại sanh biểu tự Quang Linh đó mà.

Nào gia đình đó bày đòi Quang Linh mà ra mắt Tướng công đây.

Nhạc Vân:

Văn ngôn phương liễu kỳ tình rúa thời,

Tiểu ca thí võ cùng tôi, số là

Nãi thị đại nhân biểu điệt đó mà. *Như người ấy là*

Anh dũng chân đệ nhất,

Khí lực quả vô song.

Tiểu ca mà đao pháp tinh thông,

Màn rúa là tôi

Liệu thị đại nhân truyền thụ thời phải.

Trần Quỳnh:

Bỉ Quang linh chi phụ,

Lương sơn bạc hùng anh.

Thiên hạ tận tri danh,
Xưng Đại đao Quang Thắng.

Là cha hẳn đó. Hẳn truyền đao pháp lại cho con hẳn. Ai ngờ là hẳn thác. Linh khôn lớn lên, lão lại truyền đao pháp lại cho hẳn, đó mà.

Quang Linh:

*Thưa thân cứu, tôi
Ngỡ khách nào mà lạ,
Bõm ấy thiệt chẳng hiền.
Cứu mưa chớ làm quen,
Gã vốn là chẳng thiệt.*

(37) mà, tên này gặp cháu trên núi, nói quanh quắt muốn bắt con ngựa của cháu, cháu không nghe, mới đánh cùng cháu, đặng vài trăm hiệp. Ai ngờ là trời tối, cháu mới về đó, mà.

Trần Quý:

*Thằng quái,
Bất nghi hồ thuyết,
Tu thính ngã ngôn.
Ngô nhựt thường dữ nễ luận đàm,
Thời rằng Nhạc Nguyên soái là trung thành nghĩa khí rứa, có a!*

Quang Linh:

Dám thưa cứu, việc chi chớ việc ấy cứu thường dạy truyền cháu hoài mà.

Trần Quý:

*Nay cái người này là
Nhạc Nguyên hung thân tử,
Tha biểu hiệu Nhạc Vân đó mà.*

*Ấy bấy lớn tuổi mà
Văn Phiên binh vi khốn quân thân,
Nãi thiên lý độc hành phó nạn.*

Là cháu có bằng hay không? Bấy lớn (tuổi) mà trung hiếu nghĩa đồng làm vậy, ấy cháu nên bắt chước hay không?

Quang Linh:

*Văn ngôn tường tận,
Hi thiết tinh thần.
Thưa, không biết, tôi làm, xin
Miễn chấp tiểu nhân, miễn chấp tiểu nhân,
Cung thân tạ quá, cung thân tạ quá.
Mà, ngồi ngồi mà nói chuyện với nhau mà chơi.*

Quang Linh:

*Màn rứa mà,
Công tử hà bất tốc thuyết minh,
Đặng tôi dĩ xích thổ lộ trung tương tặng đi cho rồi, lại để mà đánh với nhau cả ngày đi cho mệt.*

Nhạc Vân:

Như có lửa hùng mới biết tuổi vàng, (38)

Không cây cứng sao rằng búa sắc cho.

Tôi thời có tình mà tiểu ca thời vô ý; cái khi tiểu ca mà đặng hùm ở trên núi, tôi thấy sức tiểu ca tôi đà ưng ý, nhưng mà tôi chưa biết quyền pháp tiểu ca là đường nào, khi ấy tôi mới nói tôi bắt đền hùm, là tôi

Dụng kích ngữ dĩ tương lực đốc bởi có đánh nhau làm vậy là
Thức tiểu ca đao pháo tinh thông chớ.

Quang Linh:

Thừa công tử, Công tử dạy rằng, thời

Công tử hữu tình,

Tiểu sinh thời vô ý.

*Cái khi tôi thấy Công tử ở dưới thấp, quăng con hùm lên trên núi cao, nay tôi cũng đà phục lực
Công tử rồi, tôi mới phóng thây hùm xuống, Công tử dạy rằng*

Tử hồ tắc nghi thế mã,

Tôi mới vãn thử ngôn hốt thậm xung tâm.

Tôi mới đánh đó, mà thôi, chớ

Hữu nhất phiên lưỡng hạ tương công,

Tôi mới thức Công tử siêu quần chùy pháp thôi mơ.

Trần Quý:

Văn minh trần bản mặt,

Phủ chương tiểu hi hi.

Cháu lão cùng Công tử đánh nhau chẳng ai hơn mà cũng không ai thua, vậy thời

Khả như duật bạng tương trì,

Còn lão thời đi gặp công tử, lão đem về

Chẳng khác tợ ngư ông đắc lợi chớ.

Như lão là,

Bất thăng hoan ngô ý,

Gia đình,

Mau khai chúc tửu diên đây.

Nhạc Vân:

Thưa,

Tiểu khả hữu nhứt ngôn,

Khất đại nhân nạp ý.

Nay tôi gặp tiểu ca đây, tôi muốn nguyện một lời

Vĩnh kết Nhạc, Quang (39) chi nghĩa,

Hiệu tiên Bảo, Quán chi giao.

Nhứt sinh thệ đồng bào,

Ngô tuế tình cốt nhục.

Khất đại nhân dung nạp,

Đặng cho ngư đảng phối hữu bằng nào.

Trần Quý:

Thử hậu tình là lão cảm bội thị thâm,

Quang tiểu diệt nó là cô bản chi tiện lắm mà, đâu dám làm bạn cùng công tử.

Nhạc Vân:

Thưa,

Bằng hữu là ngũ luân chi trọng,

Hà phân quý tiện cao đê.

Đại nhân vật thôi từ,

Tiểu sinh tâm chí nguyện.

Nhạc Vân, Quang Linh, cùng thề:

Quang thị, Nhạc gia kim kết vi huynh đệ, thành tâm phủ cáo án tiền, thiên địa thần minh chiếu sát.

Lại nói:

Kim triều ngu đẳng hựu phối hữu bằng, thệ đồng cốt nhục chi ân, phủ tạ cữu thân bách phước.

Trần Quý:

Dĩ nhứt ngôn đỉnh ước,
Thiên tải vật vong tình *nghe a*.
Công tử lớn hơn cháu lão một tuổi thời
Nhạc Công tử vi huynh,
Quang điệt nhi vi đệ.
Bất thăng hoan ngô ý,
Chân tình khoái ngã tình.
Hai người đà kết nghĩa đệ huynh.
Gia đình, rượu đây,
Toại chí lão uống mừng một chén.

Nhạc Vân:

(40) Tình hựu nhứt gia hoan hiệp,
Khán lai nhứt dĩ bình minh.
Nọ, dám thừa,
Quân thân đạo đại do thiên,
Cháu phó nạn bất nghi trì huỗn a, chứ thời cháu
Lập tức Ngưu sơn tiên vãng,
Dĩ thân trung hiếu chi tình.
Hoãn kỳ tái hiệp đệ huynh,
Tha nhứt tương phùng sanh cữu *thôi mơ*.

Trần Quý:

Công tử thử hành đại nghĩa,
Lão phu thậm hiệp tình trung *lắm mơ. Lão nguyên cho cháu:*
Ân tình đạo nghĩa bất vong, *mà thôi chó*
Sanh cữu đệ huynh hậu hội.
là lão cũng đành lắm, mà mai thời lão cho cháu lão nó theo cùng công tử, nhưng mà hấn còn
đại lắm mà, nên phải
Đãi tiểu điệt niên tăng sỗ tuế,
Thời lão,
Hứa tha tòng soái mạc lập công.
Kéo mà kim niên kỷ ấu xung,
Khủng bất thăng hiệu dụng.

Lại nói:

Gia đình, đem bút giấy dựng cho ta họa Ngưu đầu sơn. Gia đình bây đem kim ngân đây. Đây công tử,
Ngưu đầu lộ thành nhứt bức,
Đây là Ngưu đầu thời coi trong họa đồ mà đi theo.
Thử kim ngân vi vật.
Lão tổng hành dĩ vi lộ trình tổn phí.
Vật khả thôi từ mỹ ý để mà đi đường, đừng có từ của lão nào.

Nhạc Vân:

Ngưỡng mộ cứu thân hậu nghĩa,
Điệt nhi an cảm thôi từ. (41)

Quang Linh:

Dám thừa anh, anh cùng em, mới có một phen gặp nhau, chưa đặng mấy ngày mà đi.
Huynh đệ tình bất cảm tương lưu
Là vì quân phụ đạo đồng thiên địa.
Mà mần rãng, em chẳng dám cảm anh, nhưng mà
Nam bắc tương phân tâm khiến quuyến,
Tống hành vô vật biểu đệ huynh.
Kim hiền huynh thiên lý viễn hành,
Xích thố mã hiến vi tặng vật.

Nhạc Vân:

Như anh em là,
Quân thân phương nguy cấp,
Hung kiết sự vị minh.
Ý nội thậm ưu kinh,
Phó nạn tâm tợ tiền.
Chớ nay hiền đệ dĩ Xích thố mã vi tương tặng là
Thành vi đại hạnh,
Cảm bội bất vong.
Thôi mà, như anh là
Tuần nhứt gian tảo (...) ư quân thân,
Thị hiền trợ thành ư ngô chí chớ, thừa
Quý trạch cứu thân an tại,
Gia đình hiền đệ thả an.

Trần Quỳnh:

Lão cũng nguyện cho cháu là:
Đáo Ngu sơn tảo hội quân thân,
Lộ đồ khả tiểu tâm cẩn thận.

Quang Linh:

Như anh em ta là,
Hội ngộ ân tình vị triển,
Bắc Nam hốt dĩ lưỡng kỳ.
Khứ lưu tâm nan xả,
Tương cách ý tăng bi.
Tích linh kim nhứt phân phi,
Huynh đệ hà thời đặc hiệp.

Nhạc Vân:

Em, như anh là:
Vị quân phụ (42) nhứt thời tạm biệt,
Ngô đệ huynh (hội) hiệp hữu kỳ mơ.
Phân khứ lưu nan triển sâu bi,
Biệt tình hựu bất tương dung thắng.
Lộ thượng tương phân tâm hà nhần,
Nham tiền cách biệt bộ trừ trì.

Sơn trang hiền đệ an cư,
Ngưu lĩnh ngu huynh tiến mã.

Hát nam:

Đoái kim bằng luống dạ sầu bi,
Cá nhân hai ngã phân ly.
Tưởng chừng kẻ ở người đi thêm phiền.

Quang Linh, hát nam:

Rẽ phân ngàn dặm giang thiên,
No nao huynh đệ đoàn viên ân tình?

Nhạc Vân, hát nam:

Nhìn nhau khó nổi đặng trình,
Hộc, cru xa bạn, tích linh rẽ bầy.

Nhạc, Quang cùng hát nam:

Dứt tình trở gót lên yên,
Ngưu đầu anh tốt, gia đường em lui.

***

Nhạc Vân:

Hiền đệ đà trang thượng phản hồi,
Ấu là, sách bảo ký Ngưu đầu khoái bộ *a*.

Hát khách:

Ngưu đầu diêu vọng mã đề khinh,
Vạn lý giang thiên bộ bất hành.
Phó nạn quân thân, tế nhược phò nguy thân biểu nguyện,
Trợ ngô thân phụ, diệt Kim hung Tống lập huân danh. (43)

Lưu Nghê:

Như tao là,
Lưu lỗ vương chi tử,
Mỗ biểu tự Lưu Nghê.
Như ta đã sạch thói quê,
Rất nên bợm lịch.
So cái việc lịch, tao không ai bằng. Luận cái tính khí tao ở, cũng không ai bằng, thiệt mà.
Ngang chàng người đều chạy mặt,
Hung tàn chúng thấy biết danh.
Luận việc thanh, tao thiệt rất thanh.
So việc chánh, mỗ đà quá chánh *a*, *bây a*.

Côn Quang:

Thừa công tử, xưa kia ông hồi còn, ấy mặc sức Công tử làm những việc ngang chướng, thanh chánh chớ bây giờ ông đã mất rồi, xin Công tử phải chừa bớt các việc ấy đi mới đặng.

Lưu Nghê:

Sao vậy, nay phải chừa phải bớt đi, ấy là làm sao vậy hở?

Côn Quang:

Dám thừa, chừa bớt đi cũng phải, mà xưa kia còn ông, ông cầm cậu, cậu có làm ngang với người ta thời họ kiêng có ông, họ không có dám làm sao. Chớ bây giờ, ông đã mất rồi, cậu làm sao họ, họ không dung cậu, họ giết cậu đi mà.

Lưu Nghệ:

Đéo mẹ, cái thằng biết một chẳng biết mười, nó nói cổ như xưa kia, ông già tao còn, ấy đã hay có việc cầm tao đó, nhưng mà có việc ông già tao hay dạy tao, mà cũng có việc quá lắm, ông cũng đê cổ tao. Ông còn thời tao sợ, tao chưa bớt đi chớ, bây giờ ông đã mất rồi, thời mặc sức tao.

Tụ đồ đảng ẩn thân ư sơn thượng,

Sẵn lâu la mặc sức tao ngang tàng.

Chẳng đầu Kim không phục Tống bang, ai làm chi đặng.

Ngoài lộng lạc vô nhân câu thúc.

Mà bây giờ tao muốn ngang nào đặng ngang nấy, ai làm chi cho đặng tao, mà tao sợ hử?

Gái tốt dầu min nã tróc,

Của yêu mỡ quyết vợ càn.

Tao gắm tao bây giờ cũng, min như là

Cua chẳng lo mặc sức đi ngang,

Cá đặng nước (mặc) dầu lòng nhảy ngược thôi mà!

Ai làm chi tao đặng, ở nơi ngày trước tao có truyền cho bây rằng:

Đường qua nơi sơn cước,

Thời bấy,

Quạt hạ nhứt hãm khanh.

Đoạt thương khách bộ hành,

Lạc hạ bèn (?) nã tróc.

Việc ấy bây là làm hay chớ, mà bây là phục câu móc hay chớ? Đặng mà bắt bộ hành thương khách cho dễ.

Lại nói:

Ngô tào lập tức,

Đồng tựu sơn tiền.

Đặng cho tao coi bộ hành nó sa hãm chơi a. Quân bây có đi thời:

Khá nổi tiếng vang lừng,

Một lũ cho nhận nhíp.

Cho vang núi thời mới vui cho,

Bây giờ ta làm nghịch chơi a. Đã hay, ta

Lên núi cao chót vót (?)

Nhưng mà,

Cũng hồi mái hồ chèo a.

Côn Quang:

Làm mái làm sao; ờ, trên núi này, nước ở đâu mà lên núi mà làm mái, chúng tôi không biết cái máy hồi chèo, ấy là làm sao nữa mà.

Lưu Nghệ:

Lâu la,

Nghe tao hát rồi câu,

Thời bấy ó hô hò hụi.

Hát nam:

Hiệp tứ thầy lên núi coi chơi,

Đố ai tày mỡ là đời,

Ngựa đua dưới biển, thuyền bơi trên rừng.

Một đoàn ngăn đón (45) lương dân,

Thu đồ kể lại, lột trần người qua.
 Trái xem mấy dặm cỏ hoa,
 Tở về núi ngọc, thầy qua non mầu.

Lại nói:

Lâu la, chỗ này phải thế lắm, chừ thời ta phải
 Ngô đẳng đồng thử xứ đình lưu,
 Quan thương khách, [họ] hãm khanh vi lạc chơi hè.

Nhạc Vân:

Chỉ sơn tiền khẩn cấp,
 Dược tuần mã bôn phi.
 Quan kim ô tương cận vãn thì,
 Đình mã mịch nhân gia tá túc.

Lưu Nghệ:

Ngô tiền sơn khán quá,
 Hữu nhứt cá tiểu nhi.
Nó cỡi Xích thố mã bôn phi,
 Huy thân như hòa thán nọ, con ngựa tốt a.

Lại nói:

Hoan tai ngô ý,
 Thập khoái ngã tình a.
Nó tới đây chi cho khởi.
 Lạc hạ hãm khanh,
 Dầu min nã tróc.
Ra sớm nay may đặng con ngựa tốt a!

Nhạc Vân:

Dĩ cận lai sơn cước,
 Sâu mã quá sơn tiền.

Bọn lâu la:

Tặc tử lạc khanh, tặc tử lạc khanh,
 Ngô đẳng đồng nã tróc, ngô đẳng đồng nã tróc.

Lại nói:

Ngô phần khởi song chùy,
 Cường đồ giai táng mạng.
Sao chẳng cầm câu móc mà bắt ông nó, con?
 Vọng tiền đồ trực tiền, (46)
 Sách bảo ký bôn trì.

Lưu Nghệ:

Quái sát tiểu tặc nhi,
 Phá câu đồ tẩu thoát.
Nọ, con ngựa tốt góm gang đi, ấy vậy mà, thôi
 Ước vị ngô sở hoạch,
 Ai ngờ nhự tử dĩ thoát thân.
Nó cỡi ngựa nó đà chạy đi rồi.
 Xích thố quả kỳ trân,
 Tưởng lại chân khả tích a.

Lại nói:

Chiết kiếm u côn gia lãnh sát,
 Phá câu đồ quân tận tử thương.
Thôi chẳng đặng ngựa cũng buồn,
 Chết quân mình quá rận.
Đi này, chạy ngõ nào cho khỏi mà chạy đi, như ta là
 Quyết trừ thằng tiêu nhi,
 Bắt cho đặng ngựa hồng, *mà cái này cũng khá. Lâu la, bây nghe tao phân binh, tao lập đồ thứ*
cho bây a.
 Có hậu tiếp, có tiên phong,
 Có tiền hô, có hậu ứng *nghe a.*
Tao dạy cho đến khi gặp giặc.
 Như đắc thắng thế,
 Thời tao đề thương trực tiến.
Ấy là khi tao thắng đó. Nếu tao thời tao bắt sống nó đi. Thời bây đánh, thấy tao thắng, mà rùi
thời
 Cũng xúm theo mà giữ lấy nhà *cho đông, hoặc cậu khu nhượng thế, cậu dang ra thời bây*
 Khiêng lấy cậu chạy cho mau bước.
Kéo mà nó lụi thây tao, chạy không kịp a.
 Đồng hiệp lực, đồng hiệp lực,
 Tốc tiến truy, tốc tiến truy.

Côn Quang, ban:

Cấp cấp tợ chim bay,
 Mau mau như cọp nhảy.
 Chúng ta (47) đồng nhẹ gót đuôi theo,
 Nó không phép cao bay xa chạy.

Lưu Nghê, hát khách:

Tiên phong hậu tiếp đã nên đông,
 Theo gã hài nhi bắt ngựa hồng.
 Cờ phát trống rung, trăm tứ âm âm hung quá cọp,
 Người dong ngựa ruồi, một nhà bột bột tới như linh.

Nhạc Vân:

Ngô nhứt lộ bôn hành,
 Dĩ xuất thiên nham lãnh.
 Khả quái cuồng đồ lộng hiểm,
 Sơn biên quật hạ hảm khanh.
 Hạnh ngô lương ký tính linh,
 Nhứt dược thoát thân ư hảm tỉnh.
Chớ, nhưng mà lối khác bây, tao thời
 Cấp phó quân chi nạn,
 Nại tha cường đạo hà tai?
Ấu là dược mã đề tiền lộ tốc lai,
Đặng mà tâm lư xá thôn dân thiếu tức a.

Hát khách:

Quân thân đại đạo tử thiên cao,
 Vị nghĩa tiền lai mạc nại lao.

Như phen này là:

Trợ ngã thung đường, phò thánh giá nhi trùng hưng Tống vận,
Trừ tha Phiên tặc, tá giang sơn nhi diễn diệt Hồ man.

Lại nói:

Khán lai nhứt dĩ trầm tây,
Tứ cố tịnh vô thôn xá.
Chứ thời, ta liệu rằng đây? Ấu là:
Tốc lai tiền lộ,
Hạnh ngộ (48) lương nhân *chăng*.

Lại nói:

Quan tường tâm thậm khoái nhiên,
Quả thị nhứt tòa trang viên, *nọ, chi nữa*.
Hạ mã lai tốc vấn,
Đặng tá túc nhứt tiêu. Xong.

Trang đình:

Một chút mà cũng nạnh với nhau, hễ tới tã thời đóng cửa, chẳng biết việc một nhọc chi mà lo nạnh mình hoài.

Nhạc Vân:

Ờ, cái anh đóng cửa kia, tôi đi lờ đường

(...) *đáo thử hốt nhiên nhứt mộ,*

Xin cho tôi,

Trang tiền nhứt dạ dung thân.

Khuyên đó chút ra ân,

Đây cũng người nhớ nghĩa.

Trang đình:

Ờ, đi lờ đường, nói nằm nhờ, vậy thời vô. Phải chi, người tới sớm một chút nữa, kéo mà đây rùng dữ lắm. Chớ Viên ngoại tôi người phải thế lắm mà.

Lai trì khoảnh khắc,

Nên Viên ngoại tôi đã nghĩ.

An tằm trướng trung rồi, tôi không dám thừa mà người vô đây, chỗ nằm không có cũng ngặt lắm.

Ờ, ờ, hữu giá biên nhứt cá ốc không,

Tiểu quý khách tạm an nhứt dạ.

Mà ngặt lắm, chiếu giường cũng không có nữa mà.

Nhạc Vân:

Ấn nhân đã cho tôi nằm nhờ là báu lắm mà thôi chiếu giường tốt xấu mà làm chi. Ở lâu lã chi đây mà chiếu giường cho tốt.

Trang đình:

Vậy thời mời người vô đây, cái chỗ này là chỗ tôi nằm ngòai đây, có một (...) chiếu gối không nên thân mà.

Nhạc Vân:

Ấn nhân đem tôi vô đây, người hay đặng người có quở chẳng?

Trang đình:

Không, không, hề chi

Ngã gia Viên ngoại,

Là chỉ thị hảo nhân.

(49) Tính khí rất hậu thuẫn,

Lại hay đãi yêu người thương khách lắm mà. Nay Viên [ngoại] đã nghỉ đi rồi, mà người tới mà nằm ngồi làm vậy, tôi không đành.

Nhạc Vân:

Đặng có chỗ mà nghỉ thời là may lắm chớ, thời

Ngô nhứt tiêu tạm ngu,

Minh nhứt tức đặng trình mà thôi, ở làm chi lâu mà chiếu giường cho tốt nó, như tôi đặng chỗ này là

Ngô thân hạnh đắc thiếu ninh,

Nhưng mà, ngã mã vị tri sở chi? Nay, tôi tắm, không biết chỗ mô mà cho hấn đứng?

Trang đình:

Hà tu ưu lự,

Mặc tôi nhứt dạ lưỡng tha cho.

Cái chỗ nhà tôi cũng gần đây, đằng sau ấy, lại có một căn nhà không, tôi đem nó vào cho nó đứng đó, tôi mới lấy cỏ của Viên ngoại tôi, tôi cho nó ăn, có can chi mà người lo. Để tôi, tôi đem nó ra nó đứng cho xong. Rồi tôi vô nói chuyện cùng người. Cha, dạ, chỗ tử tế hung, lại nhiều cỏ, mặc sức nó ăn, a.

Nhạc Vân:

Tôi đáo thử trang hạnh ngộ,

Ân nhân thi hậu nghĩa.

Tôi bắt vong đồ báo mà.

Lại nói:

Ân nhân, chớ thử trang hà mỹ hiệu?

Còn Viên ngoại, tha tính thậm danh thù?

Bỉ nhân phạm như hà?

Ân nhân nghi minh thuyết.

Trang đình:

Như Viên [ngoại] tôi là

Tục thuần hòa đệ nhứt,

Mỹ xưng Cung gia trang.

Còn Viên ngoại chi danh,

Biểu tự xưng Cung Trí.

Phả tha tâm chí, (50)

Trung hậu vô song lắm mơ.

Huống tiểu khả viễn lai thiên lý,

Cảm quá phiền Viên ngoại phí thân.

Dạ dĩ thâm canh,

Các nghi an tức hề.

Ân nhân về mà nghỉ, đặng cho tôi nghỉ với.

Lưu Nghê:

Nay ta, suất chúng lai truy tiến tốc,

Vậy chớ, tặc nhi hà xú đào sanh đi?

Dạ dĩ mãn sơ canh,

Mà bất kiến tha hình tích đi.

Lại nói:

Lâu la,

Nễ đảng nghi khán thực,
 Chỗ này thị hà xứ thôn phường?
Bây, nay ta theo nó, ta đi cũng đã xa lắm đây chẳng biết chỗ này là xứ chi đây, bây?

Lâu la:

Dạ thưa,
 Chúng tôi đã thăm tường,
 Phải về đây thưa lại.
 Trước mặt ta một đối,
 Thiệt nhà Cung gia trang.

Lưu Nghê:

Văn đảng tử báo minh,
 Thôi tâm bất thẳng chi hi.
Nọ, như tao là
 Theo bắt con ngựa cỡi,
 Mà lại lạc tới Cung gia trang.
 Quả thiên lý sử nhiên,
 Ngô tâm chân đại khoái.
May mà đi tới đây, làm vậy là tại trời biểu đây. Mà thôi,
 Là Cung Trí có sanh một gái,
 Ngự trâm nhận lạc chi dung.
 Đã nên dự má hồng,
 Hời chưa vầy duyên thắm.
Xứng nhau lắm mà. Nói cho phải, bấy lâu tao những mắc lo việc ông già tao, mà tao cũng lo: nơi có thời chẳng nên, nơi nên thời chẳng có. Đến bây giờ tưởng theo (51) bắt con ngựa mà thôi, ai ngờ lại lạc đến Cung gia, là may đây mà.
 Trai này đương lo vợ,
 Gái nọ hời kén chồng.
Chẳng là,
 Máy sách thiên công,
 Xây vắn duyên nợ.
 Ngô thuận thử tiền lai nhứt lộ.
Tới đây mà lại may gặp cái nhà con gái kén chồng. Ta bắt không đặng ngựa, mà đặng người tốt chừ, bây chừ ta tới đánh lão Cung Trí, ta bắt con gái lão.
 Tương tha hời hảo phối lương duyên a.
Xưa nay, hễ là dự anh hùng,
 Thời sánh cùng thực nữ.
Thời mới xứng cho. Chừ, tính đánh mới xong cho.

Lại nói:

Lâu la,
 Lâu la cập côn quang đảng tử,
 Nễ nễ giai thính ngã phân binh.
 Y ngô lệnh nhi hành.
Vậy mới rằng binh pháp [luật] a. Chừ phân làm trung, hậu, tả, hữu, tứ chi, bây a.
 Đều chỉnh tề kiếm kích,
 Các dự bị cung đao.
 Tả chi là cửa hông dưới lướt vào,

Dầu min theo lâu la *thời bây* quét sạch *cho tao nghe, a, còn*
 Hữu chi khá hông trên lớt nhập,
 Đồ kim ngân đồng khí *bây* tận thu.
 Hậu chi thời phá cửa ngõ sau,
 Trâu bò những heo dê *bây* bắt cả.
Như tao là,
 Quán suất lâu la thủ hạ,
 Nhập trung ương tao phá trung môn.
 Phấn đồng lực hoàn hoàn,
 Quyết sanh cầm con gái.
 Việc chẳng nên trì hoãn,
 (52) Trục chi đảo Cung gia *hè*.

Côn Quang, đả tử:

Mau giục ngựa, mau giục ngựa,
 Kíp cầm cờ, kíp cầm cờ.
 Lâu la min theo [lĩnh] dầu lòng,
 Lấy vàng bạc niêu nôi mặc sức.

Lưu Nghê, hát khách:

Dao thương đèn đuốc chói như sao,
 Tới Cung gia trang quyết lớt vào.
 Vàng bạc của tiền dầu các gã,
 Người thanh gái tốt để phần tao.

Lại nói:

Chúng tướng,
 Đại phân ngã binh đao,
 Phá trung môn sát nhập.

Gia đình:

Dạ dạ,
 Thâm cấp, thâm cấp,
 Nguy tai, nguy tai.
 Hữu cường đạo binh lai,
 Phá trung môn sát nhập.

Củng Trí:

Văn báo phê tề bất cấp,
 Cấp như liệt hòa thiêu mi.
 Tu du chân ngộ hại, tu du chân ngộ hại,
 Khoảnh khắc thị tao nguy, khoảnh khắc thị tao nguy.
Ở gia đình, ở gia đình.
 Dĩ khí giới kích chi,
 Xuất môn tiền kháng cự *a*.

Phụ nữ trong nhà:

Hồn hóa, hồn hóa,
 Phách kinh, phách kinh.
 Cường đạo lai thâm chúng,
 Dĩ sát nhập gia đình *rồi, dạ, thưa, xin*
 An Nhân khá đào sanh,

Đặng cho ngu đặng đồng tâu thoát với nào.

Củng An Nhân:

Văn ngôn phách lạc,
Thính thuyết hồn phi.
(53) Cường đạo lai chí cấp,
Ngô hà xứ đào sanh?
Ôi, chao ôi! Chừ biết liệu mản răng đây,
Họa hại lai bất cập phệ tề,
Ngô mầu tử đào sanh vô lộ rồi.
Con ôi! Biết kiếm chỗ nào mà trốn. Con! Con ôi!

Củng tiểu thư:

Từ mầu hưu kinh cụ,
Chúng chúng vật kinh hoàng.
Con nghe rằng: phụ thân người đã
Tương gia đình xuất lão môn tiên,
Cản cường đạo vị tường thắng bại.
Thả hưu kinh cụ,
Tiểu hoãn đại chi.
Phụ thân thắng bại như hà?
Thời khi ấy sẽ kiến cơ nhi tác mới đặng cho.

Bọn phụ nữ:

Tiểu thư lời phân phải,
Rất hợp thừa lòng ta.
Các trai thời theo với lão gia,
Không ai nổi mõ cho làng người ta hay, đặng người ta tiếp cứu. Vậy thời chị em ta
Kíp nổi mõ la làng.
Đặng thôn hương đặng người tiếp cứu a.

Củng Trí:

Nễ cường đồ hà xứ,
Cảm lai phạm ngô gia hử?

Lưu Nghệ:

Lưu Nghệ là tên mỗ,
Thiệt Lưu Lỗ vương chi tử.
Dám thừa cha, con cũng là rể cha đây, rể cha là vì vậy (?)
Trai nay còn kén vợ,
Gái cha hời chưa chồng.
Con muốn lắm, nhưng mà cưới thời e cha không gả, cho nên con phải
Đem một lũ quân ong,
Tới phá nhà (54) mà rước vợ đây.

Củng Trí:

Tường văn kỳ ngữ,
Hỏa phát hồn thân.
Lưu Dự xưa phản quốc bội quân,
Trời đất là đã không dung cha mây, đã chết rồi, sao mây
Bất tự tính hời còn thương tàn lê thứ hử. *Như tao là*
Ngã gia chân hảo tử,

An giá dữ khuyển dương là rứa, a.

Lưu Nghệ:

Dự này chưa đáng rê đông sàng cha chả, chớ. Trang mô mới nên niêm bán tử lăm bậy.

Tôi trót là bực này không có phong, què mảy chút chi hết, mà chê, chớ con cha, cha để cha gả cho ai, mà ai lại hơn tôi lận, a. Tôi nói thiệt cùng cha, đó.

Nễ như bắt giá,

Ngô quyết cầm chi chớ.

Có nghe ở mô, bảo cho tính trước đi, đem con ra đây nộp, thời hãy còn khá. Bằng mà chẳng gả, ở nhà hô một tiếng thời trẻ nó phá nhà bây giờ. Đưa đi, kéo rồi mà khóc chớ.

Ký tróc liễu nữ nhi,

Phụ gia tư tận diệt mà.

Củng Trí:

Ờ, Lưu Nghệ, tao nói thiệt cùng mày,

Quyết thể vô song lập,

Nễ ngã bắt câu sanh thôi, mày a.

Có con mà gả cho mày, cũng bằng gả cho chớ. Tao có gả ở mô đâu mày.

Lưu Nghệ:

Quái sát lão tặc mạn khinh,

Cảm đa từ nhục ngã.

Con nói cũng đã hết lời mà không nghe, đừng có trách.

Huy thân đao đồng dục,

Bất thứ nễ lão phu.

Lại nói:

Phấn ngô (55) đồng lục nhứt thời,

Lão tặc đà kinh tâm tẩu bắc

Nợ, quân thừa ngô minh giáo,

Tốc tốc can chi.

Nhạc Vân:

Giác điệp hồi mơ màng,

Hồn hoa còn lơ lạc.

Nhĩ biên văn kích chiết,

Môn ngoại chấn nhân thanh.

Hà sự ngã vị minh,

Ấu là xuất môn tiền tường khán.

Lại nói:

Chúng nhân hỗn loạn,

Đặng chúc huy hoàng.

Cường đạo lai nhiều lược,

Viên ngoại quả nguy nhiên!

Như ngã hạnh đắc dung thân chỗ này,

Diệc thị tha phòng ốc.

Cũng là ơn người ta. Nay người ta lâm nạn, thời phải cứu người ta. Chi nữa.

Ngô đương cứu cấp, ngô đương cứu cấp,

Khởi khả hoãn trì, khởi khả hoãn trì.

Ớ ngựa, ngựa. Ôi thôi, ân nhân đã sợ chạy đi rồi. Ta chác lầy mà thôi. Ấu là

Hoang mang dục mã đề chùy,

Tốc xuất môn tiên tương cứu.

Lưu Nghệ:

Lão tặc đào sanh vô lộ,
Tốc nghi hạ mã thọ hình.

Củng Trí:

Gia đình,
Đồng cự chiến súc sinh,
Cá cá giai nỗ lực.

Nhạc Vân:

Vật khả tung hoành,
Thả hươu hỗn loạn.
Bất khả nhiều nhượng bá tánh,
Tốc nghi viễn tị sanh phương.

Trang đình:

Khán tường hi bất tự thắng,
(56) Xin tráng sĩ cứu,
Nỗ lực cứu ngô Viên ngoại nào.

Nhạc Vân:

Đó thiệt ông chúa trại,
Đây khuyên chú đầu thầy.
Tới trang thôn đã gặp có đây,
Điều nhiều lược cũng khuyên cùng đó.
Cho tôi xin đi, đừng có nhiều lược người ta làm chi.

Lưu Nghệ:

Tao là ăn cướp đây chúc, nhưng mà ăn cướp là ăn cướp con gái lão mà thôi, mà lão gặng với tao, lão không đem con lão, lão gả cho tao, nên tao phá nhà lão, tao bắt con gái lão đây. Mà bà con chi với lão mà mây binh? Mây có quen với lão thời biểu lão gả cho tao mà nhờ (?). Tao đã tốt trai thời chớ, lại nhiều của, không gả cho tao, chớ gả cho ai? Mây xin tao, tao không cho thời làm sao tao.

Nhạc Vân:

Đó dầu không thuận dạ,
Đây cũng quyết ra tay.
E một gã làm tai,
Mà cả đoàn ngộ hại này.

Lưu Nghệ:

Thằng con nhà quái,
Mà nó, coi chết như chơi.
Ớ cái thằng nhỏ kia, tao không nghe mây, thời mây giết cả lũ tao đi. Cha chả, cái thằng nhỏ khoe mạnh dữ bây!

Nhạc Vân:

Như bây là,
Bây thiệt loài heo ngựa,
Dám nhiều hại lương dân.
Tao bảo cho bây,
Tốc nghi viễn xử thoát thân,
Bằng mà cự, tử vô táng địa thôi con a!

Lưu Nghệ:

Ờ ờ cái thằng này, tao mới nhớ mặt. Thằng nhỏ này là cái thằng
 Nễ ky ư xích thố,
 Thân lạc hạ [...] hãm khanh. (57)
Khi trưa đây mà, ấy vậy mà tao
 Những dè mảy biệt xứ đào sanh,
 Hay đâu nổi hấn tá vu Cung thất.

Nhạc Vân:

Thính thuyết bất thặng chi hỉ,
 Hảo tai hạnh ngộ cừu nhân.
Như mây là,
 Quạt hãm khanh chúng tận tao ương, *thời chớ, nay mây lại*
 Đáo trang nội thương tàn lê thứ ẻ.
Phen này tao quyết sát nễ môn tiền kiêu thủ,
 Vì sanh linh thiên hạ trừ tàn.

Lưu Nghệ:

Khả tiểu nễ cuồng nhân,
 Cảm đại ngôn phóng tứ.
 Miệng cháu còn hôi sữa,
 Súc đầu đánh lại cùng ông a.
Ông bảo cho con, thời
 Thằng nhỏ kia kíp nộp ngựa hồng,
 Lão già nọ đem dâng gái tốt *thời tao tha. Thằng nhỏ kia xuống ngựa mà dâng cho ông. Còn lão*
kia đem con lão mà dâng đi, kéo mà tao giết.

Nhạc Vân:

Văn tường kỳ thuyết,
 Mãn diện yên phi.
 Phần khởi ngã song chùy,
 Quyết bất dung tặc tử.

Lại nói:

Một cường đạo thân vong vu mã hạ,
 Lâu la ã táng khí bồn phi.
 Tóc dục mã cản truy,
 Tận trừ tha ác đảng.

Củng Trí:

Môn tiền khán kiến,
 Hi bất tận thặng.
 Vị tri thị thùy nhân,
 Cứu ngã (58) toàn gia tánh mạng.

Trang đình:

Dám thừa, người ấy là cái người tôi cho nằm nhờ nơi cái nhà nhỏ, gần bên chỗ tôi ở ấy.
 Cường đồ lai đáo,
 Khẩn cấp báo tri.
Cùng lão gia, mà tôi quên người ấy đi...
 Kim tha sát thử tặc nhi,
 Quả thị lão gia chi đại phước.

Củng Trí:

Ngô văn tường bản mặt,
 Vô thăng khoái ngã tình.
Vậy thời, tớ thầy ta phải,
 Xuất môn ngoại tiếp nghinh,
 Dĩ báo cứu sinh chi nghĩa.

Lại nói:

Ngô Củng gia đại phước,
 Hạnh đức tiêu ân nhân.
 Cứu toàn lão hủ nhứt môn,
 Thử nghĩa minh tâm nguyện báo.
 Tiệm trang thỉnh tự,
 Tệ xá thiêu an đã.

Lại nói:

Nào gia nhân nam nữ đó ra mà
 Đồng lai bái tạ ân nhân,
 Cứu ngã nhứt môn tánh mạng.

Cả nhà, vợ chồng Củng Trí:

Dạ,
 Kim ngô cường đồ chi nạn,
 Ân nhân cứu tử nhứt môn.
 Bất thăng minh cảm đại ân,
 Phủ phục trước tiên khấu bái.

Nhạc Vân:

Bất cảm đương thử lễ,
 Viên ngoại thả tọa an.
Như tôi đi đường gặp ai hoạn nạn cũng cứu, thay, hướng chi
 Tiểu nhân tá túc ư quý trang,
 Kim ngô nạn lý đương tương cứu. (59)
là phải mà, tạ tôi mà làm chi. Thôi thôi Viên ngoại hãy ngồi.

Củng Trí:

Quý khách thi ân hậu nghĩa,
 Thiên niên lão [đò] báo đại ân *thôi mơ*.
 Mỹ danh quý tánh minh trần,
Vậy chớ hà sự đơn thân độc mã mà đi màn rủa hờ?

Nhạc Vân:

Nhạc Nguyên hung thân tử,
 Tôi biểu tự Nhạc Vân.
 Ngột Truật kim tái phạm Trung nguyên,
 Vi khốn ngã quân thân ư sơn thượng.
Bởi rủa cho nên tôi,
 Vạn lý na từ tuần hiểm,
 Nhứt thân mạc nại phong trần.
 Ngưu đầu phó nạn quân thân,
Ai ngờ đi tới đây, bị tới rồi,
 Quý trang tạm an nhứt dạ *chớ*.

Củng Trí:

Vậy thời,
 Quả Nhạc gia công tử,
 Tâm hi bất tự thẳng.
 Miễn tội lão nhân,
 Tự cam thất lễ.

Lại nói:

Kim triều chân thậm hạnh,
 Dữ Công tử tương phùng.
 Cứu toàn ngã nhứt môn,
 Thị phước tinh lâm trạch.
Đi mà thôi, gia đình, ậy
 Từ diên mãn chước,
 Xin cung thỉnh công nhi.
(Người ra. Viên ngoại vào trong..)

Củng Trí:

Xin cho tôi cáo thoái một chút, rồi tôi sẽ ra hầu chuyện cùng công tử. Thằng kia, mày hầu công tử. Công tử có quen mày, mày thế hầu cho tao, đừng mà đả Công tử nghe.

Nhạc Vân:

Viên ngoại chân thuần hậu,
 (60) Trang chủ [thiệt] hảo tâm.
 Tha tử tức Hột (?) nhân,
 [Xin] ân nhân minh thuyết *thử*.

Trang đình:

Cảm minh trần sự tích,
Đặng cho Công tử liễu tình do.
Như Viên ngoại tôi,
 Chỉ sanh nhứt tiểu thư,
 Quả kiêm ưu tài sắc *thôi mơ*.
 Công ngôn đệ nhứt,
 Đức hạnh kiêm toàn.
 Chân nghĩa trọng như san,
 Thị nữ trung Nghiêu Thuân *đi mà thôi.*
(Vợ chồng Viên ngoại nói rồi trở ra ngoài).

Củng Trí:

Như tôi nay,
 Hữu ý vị tăng minh thuyết,
Ai ngờ là,
 Lão thê cũng ám hợp nhứt tâm *như tôi.*
Nói chuyện cùng công tử; mụ cho kêu tôi vào. Mụ nói rằng:
 Bất môn Công tử chi ân,
 Thời Củng thị nhứt môn nan bảo *chớ*.
Như vợ chồng tôi chịu ơn Công tử cũng đã lớn lắm, nên
 Đại ân tâm đồ báo,
Nhưng mà,
 Thằng vô vật tương thù.

Như ơn công tử, mụ nói rằng: vàng bạc Công tử cũng không thiếu, không biết lấy chi mà đền cho công tử. Số là:

Kim lão hủ phu thê,
Hữu hạ sanh nhứt nữ.
*Xin hiển vu công tử,
Đặng tôi dĩ báo đại ân.
Xin khát nạp hảo ngôn,
Vật từ mỹ ý nào.*

Nhạc Vân:

Vấn đại nhân chi ngữ,
Thần cảm bội bất vong.
*Nhưng mà,
Suy dĩ đạo nghĩa trung,
Ngu vị an tâm nội.*

Tán:

(61) *Dám thưa, như tôi:* Bình nhứt vô sự, bắt cáo nhi thú, thị đại tội dã. *Chớ như nay:* Kim quân thân chi nạn, chính tại nguy cấp, khởi cảm tư nghĩa hôn hồ?

Lại nói:

*Xin dung tiêu sinh sơn thượng tiền lai,
Yết quân phụ dĩ an tình nghĩa.
Nhứt đán long xa hạnh giải, quốc nạn tảo thanh.
Thời tôi hời,
Dĩ sự do trình quá thung đường,
Khi ấy sẽ nghinh kỳ tôn ý thôi mơ.*

Củng Trí:

Thử ngôn chân đáng lý,
Lão an cảm cưỡng hồ?
Nhưng mà, lão nghĩ lắm, e Công tử ở chốn quý quyền, theo việc công. Công tử quên đi không nhớ đến, còn lão thời đợi hoài đi, cực lòng lão mà.

Nhạc Vân:

*Dám thưa,
Tôn trường nhứt ngôn ký xuất,
Còn lưu tâm bách tuế bất vong thôi mơ.*

Củng Trí:

*Công tử nói mần rứa, nhưng mà vợ chồng lão hay ngờ lắm. Như Công tử mà
Dục giải ngô phụ phụ nghi tâm,
Thời dụng hà vật lưu lai vi tín.*

Nhạc Vân:

Ngưỡng môn ái cập tiêu nhân,
*Tôi đi cảm bất từng kỳ ý mệnh hay mần răng,
Nhưng mà thảng thân vô vật dĩ vi tín,
Hữu kim tiền sở thập nhị văn tôi làm tin thôi mơ.*

Tán:

(62) Thử nãi Thái Bình kim tiền, ngu thiếu thời Tổ mẫu sở tứ vi áp kinh chi vật, đái tùy thân biên bất ly.

Lại nói:

*Nay cảm phụng hiến chi đặng tôi,
Dĩ vi tín vật thôi mơ.*

Củng Trí:

Khán lai đích thực,
Chỉ thị gia trân.
Tùy nhi, ậy
Tùy nhi phụng ngã truyền,
Giao tiêu thư khán thủ.

Nhạc Vân:

Nhứt dạ sát kỳ khúc khoản,
Khán lai nhứt dĩ bình minh.
Nợ, thừa, như tôi
Quân phụ sự tại thân,
Cảm trì lưu khoảnh khắc a, chớ.
Đón thủ tạ từ tôn trưởng,
Xin dung cho tiền nhân tốc đao sơn đầu.

Củng Trí:

Dĩ giao ước nhứt ngôn,
Lão lưu tâm thiên tải.
Như Công tử đi phen này lão cũng nguyện cho công tử
Công danh hảo tại nam nữ chí,
Giao ước vô vong kim nhứt tình.
Hậu kỳ ngô đẳng tái phùng,
Thiên lý thả nghi bảo trọng mơ.

Nhạc Vân:

Chữ lời vàng khẩn khẩn,
Tạc dạ đá khăng khăng.
Cúi đầu từ chỉ dặm Ngưu đầu,
Dâng bốn chữ an cư trường tại.

Hát nam:

Nước non dòi, tình nghĩa đầu quên.

Củng Trí, hát nam:

Vui lòng nắm giữ giềng ba, (63)
Ôn vua báo trả, đạo nhà chớ quên.

Nhạc Vân, hát nam:

Vàng lời ghi chép lòng vàng,
Thảo ngay dầu trọn, cơ duyên nguyên vậy.

Củng Trí, hát nam:

Rẽ phân nhàn cá nước mây,
Mặt tuy cách mặt, lòng đây tạc lòng.

Trí, Vân cùng hát nam:

Dang tay kẻ bắc người đông,
Lão lui thảo thất, trẻ trông Sơn đầu.

Nhạc Vân:

Viên ngoại đà trở lại gia trung,

Âu là sách bảo ký Nguru đầu trực tiến.

Hát bắc:

Nghĩa trọng tình thâm dục lưỡng toàn,
Hạ từ bạt thiệp vọng quan san.
Trợ ngô thân phụ trừ hung khấu,
Giải ngã quân hoàng diệt ác man.

***

Nguru Cao:

Hàm sâu độc tọa trướng trung,
Tưởng lại Nguru đệ
Ngu ý nan thắng thống cảm.
Cao đệ, em, em ôi! Như em là,
Bất hạnh sa trường táng mạng,
Đệ huynh hà nhứt tương phùng?
Đoạn đoạn thống tâm trung,
Uông uông lưu lệ hạ.

Lại nói:

Thang Nhị ca đây mà, thừa
Thỉnh lai an vị,
Ngu hữu nhứt ngôn.
Tôi nghe rằng, Nguon soái khủng đệ quá sâu
Cho nên (64) mệnh Nhị ca thời khuyên giải.
Phải a, em, nghe lời Nhị ca khuyên biểu, em thôi thời bỏ cái buồn đi, em đã bỏ đặng rồi là vì em
nghĩ
Thế sự thường bĩ thái,
Nhơn đạo hữu tử sinh mơ.
Làm người sống thác thời có mạng, nên em
Trước còn khiến quyền sâu bi,
Chớ hai ba bữa rày,
Vốn dĩ bi thương tận giải,
Mà tôi nghe lời Nhị ca khuyên giải, những cái bi sâu tôi đã giải rồi.

Thang Hoài:

Ờ, em giải sâu bi đi thời là phải lắm mà. Nguru đệ, hễ là
Nhân sinh ư thế,
Là mạng tại hồ thiên!
Mà mạng người đến chết, lại nhớ thương cho lắm đi nữa thời hư mình thôi, người ấy cũng
không còn sống lại cho đặng mà.
Khuyên hiền đệ giải phiền,
Đặng cho anh hồi bầm lai Nguon soái.
Đặng cho người hay với, kéo mà người lo.

Nguru Cao:

Nói làm vậy, cho Nhị ca về thừa cùng Nguon soái cho người bớt lo sợ mà thôi.
Đệ huynh u hiển tương ly,
Ai thông khởi năng khoan giảm cho đặng a. Như ta cùng Cao đệ là

Dữ nhất tâm tố nguyện,
 Sanh tử thệ dữ đồng.
Đến nay,
 Phút đà kẻ mắt người còn,
 Tác dạ đường như dao cắt.
 Kim Trung thu dĩ đáo,
 Ai thống niệm dữ thâm.

Quân, ây
 Bị hương đăng tửu thực nhứt bàn,
 Đặng lai mộ thượng thăm ngô hiền đệ đây.

Hát nam:

Biệt ly này số hệ về đâu? (65)
 Xa trông cô mộ sơn đầu.
 Tưởng hình Ngưu đệ thăm sào chi nguôi.
 Dời chân (hài) khôn xiết sụi sùi,
 Mấy hồi tình nghĩa bỗng xui phân lia.

Lại nói:

Dĩ lai đáo mộ tiền,
 Ai thống tâm dữ thiết!
Cao đệ em, em ôi!
 Hà âm dung mạc mạc,
 Cát đoạn ngã tâm can.
 Hiền đệ tại hà phang?
 Kim ngu huynh lai đáo.
Cao đệ, này rượu, này cơm, anh đơm cho em ăn uống đây.
 Nễ nghi bảo túy,
 Dữ ngã đồng hoan nào, *hiền đệ.*
 Hà bất kiến ảnh hình,
 Thống ngô tâm đoạn đoạn.

Thán:

Khiếu hoán vô thanh hưởng, nễ hà xứ vô tri, *em, em ôi!* Dĩ thệ đồng hưu thích, kim khí ngã hà quy?

Lại nói:

Tình hựu tương ly,
 Đệ huynh viễn cách *đà rồi.*
Mà biết em ở đâu mà kiếm bây giờ?
 U minh vĩnh biệt,
 Hình ảnh nan tầm.
 Thống ngô tâm, thống ngô tâm,
 Can trường đoạn, can trường đoạn.

Lại thán:

Cao đệ, em, em ôi! Em ở đâu?
 Cô phân tịch mịch,
 Thu dạ thê lương.
 Tứ cố vô hình ảnh,
 Sử ngã đoạn can trường.

***

Nhạc Phi:

Từ ta,
 Dữ Ngột Truật giao binh,
 Quan tặc tình cường thịnh *chớ*.
 Nhưng mà lại,
 Thâm khủng kinh ngô thánh đức,
 (66) Hồi sơn cứ hiểm án binh.
Như binh Phiên tặc thời hấn cường thịnh lắm, mà ta nghĩ lại
 Nan nhứt diện lực chinh,
 Phải đãi cần vương tất tập *chớ*, ta.
 Dụng nội ứng, ngoại hiệp,
 Thời mới nãi khả phá Hồ nhi.
 Cho nên ta,
 Sơn trung duy nhứt vọng chi.
 Mản rãng mà vị kiến tiêu tức [tở].

Lại nói:

Kim trung thu chánh tiết,
 Ngô thừa thử thiên thanh.
 Chừ ta,
 Cấp hạ san đả thám Phiên doanh,
 Đặng quan tặc trại dĩ tường hình thế.
 Trương Bảo,
 Bất nghi trì hoãn,
 Trang thúc đồng hành.
 Âm âm xuất doanh tiền,
 Nễ ngã đồng khoái bộ *hè*.

Hát nam:

Nễ ngã nhứt đồng khoái bộ,
 Ngõ xem tường Hồ đồng cơ quan.
 Phăng phăng giờ vọt nương yên,
 Muốn tường địch thế phải sang trại Hồ.
 Tở thầy dôi bóng trắng thu,
 Gió đưa tơ liễu sương mù ngàn mai.

Lại nói:

Tiên diện khán lai,
 Đáo Hà điệp lãnh.
 Nọ, mà ta tới đây.
 Bất văn thanh hưởng,
 Âm âm hạ san.

Lại nói:

Khán lai doanh trại Hồ man,
 Ngô ý thập phần ưu lự, *đi này*.
 Tặc thế thịnh cường như thử,

Thánh hoàng cư tại Thượng Sơn. (67)
 Thảng nhưt nhưt tận lương,
 Ngô như hà liệu lượng *chừ?*

Lại nói:

Tây Nam phương khán quá,
 Sát khí khởi Phiên không *nọ, ờ ờ*
 Tiền kỳ Cao đệ vong thân,
 Diệc tại tây nam thử xứ.
Chớ, chừ ta xem chỗ ấy
 Sát khí sơn trung như thử,
Hấn phục tàng hà vật nan tường.
 Ngô tâm ám liệu thử phương,
Thế tất hữu nhưt Phiên khí *chi đây, chớ chẳng không.*

Lại nói:

Dĩ khán tường hư thực,
 Ngô đẳng các hồi san, *hè, này*
 Hốt nhiên tâm nội bàn hoàn,
 Tợ hữu bất an thân thể.
Nay âu là,
 Hậu doanh thoái bộ,
 Khoảnh khắc tạm an.
A, Trương Bảo,
 Ngô quan tặc trại phản hồi,
 Hà cố phóng tâm bắt hạ? *đi con, con ra mà truyền cho*
 Các lộ khẩu cập chư doanh trại,
 Kim dạ nghi cần mật quan phòng.
 Thủ ngữ khá tận tâm,
 Canh tuần nghi gia ý *a.*

Trương Bảo:

Đông trại, Tây trại, ấy
 Đẳng sơn khẩu cập chư doanh trại,
 Các khâm [tuân] Nguơn soái lĩnh truyền.
 Nghi tuần thủ gia tâm,
 Khả quan phòng cần mật *a.*

Cao Tông:

Trung thu nhân cộng lạc,
Sao mà trẫm ý độc sinh bỉ?
 Kỷ niên phụ tử tương ly, (68)
 Nam bắc đệ huynh viễn cách.
 Trẫm ý trừ tha Man mạch,
Đặng mà,
 Phục tiền cừ, nghinh ngã phụ huynh.
Thời cũng chưa,
 Vị thân thù hận chi tình,
Lại nay tái bỉ Hồ Nam nó khôn bức.

Lại nói:

*Như có sự mần rứa thời,
Hà nhựt hạ sơn, thấu kinh địa,
Hà thời diệt khẩu kiến phụ huynh?
Niệm thử thống ngu tình,
Cửu hồi trường đoạn đoạn.*

Thán:

*Phụ huynh bị khốn kỹ niên trung,
Hà nhựt tình [thâm] đắc hảo phùng?
Viễn khán Kim bang trường đoạn đoạn,
Diêu chiêm sa mạc oán Hồ Nhung.*

Lại nói:

*Kham ta thiện địa qui thần,
Sao sử ngã phụ huynh thọ khổ?*

Lý Võng:

*Muôn tâu, xin
Thiếu khoan thánh đức,
Nạp gián lão thần nào.
Đã hay,
Kim tao quốc vận gian truân,
Nhưng mà,
Tổng nghiệp phục hoàn hữu nhựt chớ.*

Tán:

Muôn tâu bệ hạ, tích Hạ Thiếu Khang khu khu vi chính, chu toàn ư ly loạn chi gian, duy nhứt thành chi địa, nhứt toàn chi chúng, năng phục lưỡng tích hoàn cự đô, tự Hạ phối thiên bất thất cự vật thay.

Lại nói:

*Huông kim nhựt thiên nhan,
Tuy Hồ Man (69) vi khốn.
Nhưng mà trên núi thời chúng đông lắm.
Dư thập vạn hùng binh dũng tướng,
Lại Nguyên nhưng tài trí kiêm toàn.
Huông chi Sơn tây dữ Sơn đông,
Chư trấn giai hưởng ứng nữa mà.
Khất bi sâu thiếu giảm.
Đặng mà cùng Nguyên soái,
Đồ mưu phá Hồ Nhung,
Phục kim thành thừa thắng tiến công.
Đặng nghinh nhị đế hà sào bất hiệp a.*

Lại nói:

*Cảm cụ tiểu diên tạm chước,
Thiên nhan sở trấn giải phiền.
Xin ngự vài chén, đặng mà giải ưu phiền đi mà lo việc nước. Nay thôi buồn, mai ngoại binh cũng tới. Nguyên soái đánh một trận thời xong mà làm chi.*

Cao Tông:

*Ta hàm sâu tâm bất tự thắng,
Lại cho ngọc thực bất năng giải đắc.*

Chớ chẳng những là rượu mà.

Lý Vĩng:

*Muôn tâu, đêm nay là
Trung thu giai tiết cảnh,
Xin trại ngoại thiếu nhân.
Trước là coi các trại doanh cho biết, sau nữa là
Hứng thanh phong khoảnh khắc đồng hoan,
Thừa minh nguyệt tu du giải muộn cũng khuây mà.*

Cao Tông:

*Rửa thời,
Thái sư cùng trầm,
Giải muộn sơn tiền, hè. Nội thị, tương mã lai, hè.
Tôi chúa kíp lên yên,
Tới doanh tiền ngoạn nguyệt hè.*

Hát nam:

*Hứng đêm lành tạm ngót sầu bi,
Trải qua hoa cỏ thanh kỳ.
Chẳng phen Ngũ Nhạc (70) cũng bì Tam san.
Cùng nhau giơ vọt nương yên,
Đoái xem vũ trụ, linh quan đã gần.*

Đào Tiên, Giá Tuấn, Vương Tín:

*Mã hạ cung thân,
Lộ bàng án giá.
Thưa,
Khánh thượng vãng du hà xứ?
Tiểu nhân huynh đệ vị tường.
Xin cho chúng tôi biết với nào.*

Cao Tông:

*Chư khanh, nay ta
Kim dạ tại ngọc cung,
Hốt tâm trung phiến muộn.
Chư khanh, ậy
Khai mộc sách lãnh biên nhứt vãng,
Ngã quân thân khoảnh khắc giải phiến.
Ta ra đó ta chơi một lát, rồi ta sẽ trở về mà thôi mơ.*

Đào Tiên, Giá Tuấn, Vương Tín:

*Muôn tâu bệ hạ,
Thiên tử nhược hạ san,
Mà anh em chúng tôi để vậy, ắt là
Nhạc Nguyên nhưng gia thần tội.
Khất thánh hoàng nhậm ý,
Thiết vật khả hạ san nào.
Người có muốn giải phiến xin người chơi trên này mà thôi, đâu đâu là có chúng tôi canh tuần
đó. Bằng xuống núi là gần giặc lăm, chúng tôi biết hẳn rằng, mà để cho người đi. Nguyên
nhưng hay đặng, ắt là gia tội. Chúng tôi không dám để người đi nữa mà.*

Cao Tông:

Khanh đặng vật quá ưu,
Trẫm khởi vô tự trọng a.

*Ta lo sợ mạng ta hơn các người nữa mà. Cho ta ra một lát, rồi ta trở về. Bằng mà Nguyên
nhưng hay đặng*

Nguyên nhưng mà có tội gia khanh đặng,
Thời quả nhân đương tự giải chi cho. (71)

Mà ta nói cùng Nguyên nhưng, ta chịu lấy cho, không có can chi mà sợ, nào, ấy

Khai lộ khẩu vật trì,
Ngô lãnh tiền tiêu lạc nào.

Đào Tiến:

Người dạy mần rứa, anh em ta biết tính làm sao bây chừ?

Giá Tuân:

*Oai lệnh Nguyên nhưng thời ta cũng sợ lắm, nhưng mà người dạy đà hết lời, mà ta dám cãi sao,
ta phải mở cho người đi. Nguyên nhưng có hay đặng mà gia tội ta, ta cũng ưng lắm mà.*

Đào Tiến:

*Xin Thái sư,
Bảo giá nhân du khoảnh khắc,
Rời thời, tâu cùng người,
Sơn trung lập tức phản hồi.
Kéo mà anh em chúng tôi lo sợ lắm mà.*

Cao Tông:

*Thái sư,
Hà diệp lãnh tốc lai,
Quân thân đồng khoái bộ hề.*

Gia Cát Anh:

*Chúng tướng,
Đông tây nghi khán thủ,
Nam bắc khả quan phòng.
Nếu sai thất cơ trung,
Ắt tại tiền kiêu thủ a.*

Gia Cát Anh, Tôn Ân Khảo, Lưu Quốc Thân:

*Dạ,
Cung nghinh thiên tử,
Đón thủ lộ bàng.
Kim dạ dĩ thâm canh,
Long xa hà xứ vãng?*

Cao Tông:

*Nay ta,
Tại cung trung sầu muộn,
Nên thừa thu nguyệt giải phiền.
Chư khanh,
Khai sơn môn thân đáo lãnh tiền,
Thiếu du ngoạ, tức hồi doanh nội mà thôi.*

Gia Cát Anh:

Khất nạp kỳ ngu ý,

Thuyết bất khả hạ san nào. (72)

Như kẻ hạ thần, mà mở cửa cho người người, xuống núi người chơi.

Thằng lâm bất trắc chi gian,

Thần tội nan ư Thiên địa chớ.

Muôn tâu không nên đi. Như đi vô sự, Nguyên hung hay đặng, chúng tôi còn có tội thay!

Huống nó đã gần giặc, dĩ lành mản rằng không biết, chúng tôi xin chịu tội mà thôi. Chớ không dám để cho người đi mà.

Cao Tông:

Quyết vô quan ngại sự,

Chư khanh khả phóng tâm đi nào.

Trẫm lên chơi một lát, rồi ta trở lại mà thôi, có hệ chi mà chư khanh sợ mạng ta. Như ta là

Đắc thất hệ hồ xã tắc,

Là ta lo sợ lắm mà

Hà lao khanh đặng ưu phiền?

Ta lo sợ hơn các người nữa mà.

Gia Cát Anh:

Các người, người đã dạy hết lời mản rứa, ta phải vâng lời, ta dám cãi hay làm sao?

Gia Cát Anh, Công Tôn Lang, Lưu Quốc Thân:

Dám thưa Thái sư, xin bảo giá người chơi một chập, rồi thời tâu cùng người, xin trở về chớ không nên ở lâu, a.

Cao Tông:

Thôi,

Xuất liễu Hà diệp lãnh,

Đông thiều hạ sơn tiền hè.

Ta đi tới trước này một chút nữa mà thôi.

Lại nói:

Thôi,

Hoa thảo khán hữu tình,

Tùng bách chiêm thanh mậu nọ.

Trại tặc huy hoàng đặng chúc,

Thiên trung chiếu diệu Đầu, Ngưu.

Khoái khoái dã ngô tâm,

Hoan hoan tai hảo cảnh nọ, chi nữa.

Tóc tùy nguyệt ảnh,

Tiền hạ lãnh biên.

Trước là ta,

Hứng (73) phong cảnh giải phiền,

Sau nữa là, ta

Thiết khuy tha tặc trại a.

Ngột Truật:

Hào dã tinh kỳ phát bạch,

Khoái tai đào diệp hàm đan.

Nọ, quân sư ta đi chơi mản rứa là hữu đạo lắm mà. Trước là ta,

Hứng trung thu minh nguyệt giải phiền,

Sau là ta coi cho,

Trường hình thế phá tha Tống tặc.

Lại nói:

*Chừ thời ta,
Tâm lai sơn cước,
Hình thể khả quan.
Đặng tường hà xứ hiểm nan,
Thức hà phương bình dị?
Đặng mà có bàn việc binh, hè.*

Lại nói:

*Tiền lai khán quá,
Thế thậm hiểm nan.
Núi này thực khó đánh, phải,
Lưỡng biên loạn thạch nguy nga,
Giữa thời có,
Chỉ hữu nhứt điều thông lộ.
Thế đường nó lên xuống là chỗ này đây.*

Lại nói:

*Hốt văn biên tường thính,
Tiền diện hữu nhân thanh.
Thế nó xuống do thám hay là xuống làm chi đây? Quân sư vậy thời,
Ngô đẳng các ẩn hình,
Đặng ta, khán tặc nhân hạ lãnh hè.*

Lý Võng:

*Dám thừa bệ hạ, tôi
Quan Phiên doanh tương cận,
Công bất khả hướng tiền nào.
Ta đi khỏi Hà diệp lãnh, cũng đã gần Phiên tặc lẫm.
Khất Thánh thượng đình yên,
Chơi đây một lát rồi thời về, chớ không nên xuống nữa mơ!
Bình địa giai tặc trại mơ.*

Cao Tông:

*Quân sư, ậy
Bất nghi kinh hãi, (74)
Trực tiền tiền trình.
Ta ở trên núi cao mà nó xuống, tuy thời thấy doanh trại màn rứa mà thôi, chớ hồi còn xa lẫm
mà xuống trước này một chút nữa mà thôi, đặng
Khán tường bỉ tặc doanh,
Khả quan tường hình thế a.*

Ngột Truật:

*Ngô bắt thăng chi hỉ,
Quả Triệu Câu chi thanh.
Hoan tình thị hoan tình,
Tống chúa chân Tống chúa.
Quân sư, chừ thời
Cô nhi tại thử,
Đặng nã tróc Tống vương.*

Quân sư tốc hời doanh,
Phát đại binh tiếp ứng a.

Cao Tông:

Ngô mã đề tích tiến,
Tường khán kiến Phiên doanh.
Tường Ngột Truật súc sinh,
Hốt xung quan nô phát.
Mây đã,
Nhục ngã phụ huynh ư sa mạc,
Nay lại khôn ngô cử tại ư sơn đầu.
Ngột Truật, nay tao nói thiệt cùng mây là
Dữ nễ kim triều,
Thế vô lưỡng lập *thôi mây a!*

Ngột Truật:

Bớ Vương nhi, Vương nhi, nay
Phụ vương lai tương tiếp,
Nghinh nễ phản Kim bang.

Cao Tông, Lý Vỹ:

Tam hồn loạn lạc, tam hồn loạn lạc,
Khẩn cấp đào sanh, khẩn cấp đào sanh.

Ngột Truật:

Bớ Vương nhi, lại cho cha biểu, dầu mà con
Bất niệm ngã cự tình,
Thời nễ cũng vô phương khả thoát mà. Vương nhi, hừ tầu, con.

Cao Tông, Lý Vỹ:

Ngột Truật lai thậm cấp, Ngột Truật lai thậm cấp, (75)
Đồng dục mã thoát nguy, đồng dục mã thoát nguy.

Ngột Truật:

Wang nhi, Wang nhi. Huru tau, huru tau.
Triệu Cầu Vương nhi,
Thả hừ đào mạng.
Cha nhớ con, cha qua rước con về. Sợ mà chạy làm sao.

Gia Cát Anh, Công Tôn Long, Lưu Quốc Thân:

Tường văn thanh hướng,
Khán kiến hồn phi.
Ngột Truật lai bức giá.
Thị phản chường chi nguy a, quân, quân
Nễ soái doanh cần cấp báo tri.
Đặng ngã huynh đệ hạ san cứu giá.

***

Trương Hiến:

Trương Bảo, người vi hòa, người vô mà hầu, ta hầu trước. Nay mặc ta.

Quân báo:

Dạ, thậm cấp, thậm cấp,
Chí nguy, chí nguy.
Kim long xa ngộ nạn,

Khẩn cấp khả cứu chi.

Trương Hiến:

Báo tử quân, ta nghe người
 Tại Ngọc Hư cung nội,
 Do hà khởi nạn nguy hử?

Hiệu báo quân:

Dạ,
 Xuất do Hà diệp lãnh
 Bị Ngột Truật cản truy.

Trương Hiến:

Báo tử quân, chớ
 Hữu thù nhân hộ giá,
 Hà bất cản tặc nhi?

Quân báo:

Nhứt Thái sư nhi dĩ,
 Vô võ tướng tương tùy.

Trương Hiến:

Phách lạc, phách lạc,
 Hồn phi, hồn phi.
 Chân phệ tề bất cập, chân phệ tề bất cập,
 Liệt hỏa hốt thiêu mi, liệt hỏa hốt thiêu mi *này, chi nữa.*
 Lai cứu giá, lai cứu giá,
 Vật khiên trì, vật khiên trì.
Ôi, chao ôi! Đà không ngựa rồi, thời ta tính mản răng đây?
 Họa lai như phản chường, họa lai như phản chường.
 Vô mã khởi năng phi, vô mã khởi năng phi.
Thế này gấp lắm, biết tính làm sao.
Ờ ờ phải, có ngựa gia gia đây. May, may. A báo tử quân
 Ngộ bất cập báo tri,
 Nễ lâu tiền kích cổ.
 Hoang mang dục mã, hoang mang dục mã,
 Khẩn cấp báo tri, khẩn cấp báo tri a.

Quân:

Vật khả thiếu trì, vật khả thiếu trì,
 Thượng lâu kích cổ, thượng lâu kích cổ.

Nhạc Phi:

Cổ thanh văn loạn đả,
 Hà sự mỗ vị tường.
Thằng kia,
 Tóc báo lai, tóc báo lai,
 Hà cấp sự, hà cấp sự?

Quân báo:

Dạ,
 Thánh hoàng kim dạ,
 Thượng lãnh du nhân [lạc].
 Bị Ngột Truật Hồ man,

Cản cự chân chí cấp.

Nhạc Phi:

Triêm thân hãn xuất, triêm thân hãn xuất,
Hồn phách phiêu phi, hồn phách phiêu phi.
Chí nguy thậm chí nguy,
Cấp dã chân cấp dã.
Chi nữa,
Tốc lai cứu giá, tốc lai cứu giá,
Bạt ngã thần thương, bạt ngã thần thương.
Chớ nào ngựa, ngựa hời

Thủ mã quân:

Dạ thừa,
Trương Công tử văn tường,
Đà thượng Gia gia chi mã đà chạy đi rồi, mơ.

Nhạc Phi:

Trương Bảo, Vương Hoành,
Ngô đẳng đồng tạt tẩu, ngô đẳng đồng tạt tẩu,
Vọng sơn thượng bồn hành, vọng sơn thượng bồn hành. (77)

Trương Hiến:

Cấp cấp vọng sơn tiền,
Hoang mang lai lãnh hạ a.

Hát khách:

Sâu mã đề thương tốc hạ san,
Cứu ngô Thánh giá diệt Hồ man.
Nhạc Phi, Trương Bảo, Vương Hoành:
Cấp bồn phi, cấp bồn phi,
Đồng khoái bộ, đồng khoái bộ a.

Cùng hát khách:

Long giá xuất biên phản chướng nguy,
Nhứt đoàn sư đệ tốc bồn trì.

***

Ngột Truật:

Triệu Cấu,
Vô lộ thoát nguy,
Tốc tu hạ mã con.

Cao Tông, Lý Vỹ:

Trời hời trời,
Qui thần hà hại ngã?
Thiên địa hốt mai ngô.

Ngột Truật:

Triệu Cấu, dẫu mà người
Sanh vũ dục nan phi,
Ấu là,
Hạ mã lai nã tróc.

Gia Cát Anh, Công Tôn Lang, Lưu Quốc Thân:

Thôi,

Nễ tinh chiêm Hồ đồng,
 Sao cảm bức ngã Thánh hoàng ?
 Vật dung tha ác thủ,
 Đồng diễn diệt Hồ man. *(ba người thua chạy)*
 Hữu ngã lai trừ Ngột Truật,
 Chư khanh hộ giá hồi sơn.

Lại nói:

Quái sát tha Hồ tặc đại can,
 Cảm sơn lãnh bức ngô Thánh đế.
 Ngã Trương Hiến tiên lai sát nễ,
 Phần thân thương (78) bất thứ Hồ man.
(Trương Hiến vít trúng tai Ngột Truật. Ngột Truật thua chạy.)
 Dương ngô thân lực nhứt thương,
 Ngột Truật nó đã đoạn kỳ nhĩ đóa mà thôi.
 Dĩ kinh hồn bại tầu,
 Cấp truy cản cầm chi.

Nhạc Phi:

Dạ,
 Ngu thân cứu giá sảo trì,
 Bỏ bạc lộ tiền [tạ] tội.

Cao Tông:

Nguyên hung, như việc ấy là
 Trẫm bắt thẳng truy hỏi,
 Nguyên hung khả bình thân.
Số là ta,
 Cung nội khởi sàu tâm,
Cho nên mới,
 Lãnh tiên lai ngoạ nguyệt,
 Hốt phùng tha Ngột Truật.
 Truy bức thể thậm nguy,
Phải chi mà,
 Vô Trương Hiến cứu chi,
 Trẫm an năng thoát họa?

Nhạc Phi:

Hạnh đắc thiên nhan vô sự,
 Hạ thần hỉ bất tự thẳng.

Lại nói:

Thái sư là Thiên tử cổ quăng,
 Phàm sự lý phải đương gián chỉ *mới phải mà, nên mản răng mà*
 Bảo giá đầu trọng địa,
 Sử Thánh đế thọ kinh.
 Luận như thử sự tình,
 Thị thù nhân chi trách?

Lý Vĩng:

Như việc ấy là,
 Lão phu cam đại tội,

Tâm truy hồi nan kham mà.

Nhạc Phi:

Hỉ Thánh hoàng hạnh miễn họa ương,
Đồng hộ giá phản hồi doanh nội hê. (79)

Ngột Truật:

Tặc tử dĩ truy lai,
Cấp bôn phi đào mạng a.

Hát khách:

Nhẫn thống như tiên tị tử vong,
Tặc nhi cảnh đảo cấp như phong.

Trương Hiến, hát khách:

Ngột Truật, hưu tẩu, con, hưu tẩu, phen này
Quyết trừ nễ mạng kim thương hạ,
Lại cho mày nhập địa nan đào ngã chường trung.

Ngột Truật, hát khách:

Cựu hiểm thoát thân, phản cố hậu kinh truy tặc tử,
Gia tiên sậu mã, vọng ngô doanh tật tốc đào sinh.

Trương Hiến, loạn:

Vũ động thân thương, trừ ngã quốc nhiều nhưong chi ác bối,
Điển trừ Ngột Truật, miễn ngô bang trọc loạn chi họa căn.

Phiên quân:

Cảm truy bức ngô vương,
Kiên sát tha tiểu tặc.
Tức nghi thọ phọc,
Vật khả tung hoành.

Trương Hiến:

Quái Phiên tặc súc sinh,
Cảm trở ngô tiền lộ.
Bất dung tha cuồng dũng,
Quyết động ngã thân thương (*đánh...*)
Ngô sở hiệp phẩn dương,
Phiên tặc giai táng mạng.
Tốc gia tiên truy căn,
Thê bất thứ Hoàn Nhan.

Ngột Truật:

Phản cố thậm kinh hoàng,
Tâm trung chân khủng khiếp.
Nó phá ngã chúng như xua bầy kiến,
Tiểu tặc lai như đại ngộ lam phong.
Trực chỉ doanh trung, trực chỉ doanh trung,
Hoang mang đào mạng, hoang mang đào mạng.

Phiên quân:

Hữu ngô tào căn cự,
Tiểu tặc khả thành thân.

Trương Hiến:

Cầm Ngột Truật Hồ Nhung,

Lai mã tiền đầu nạp *thời tao tha bậy*.
 Nhược nghịch ngô kháng cự,
 Thập thập tận phao thi.

Phiên quân:

Bất thứ tiêu tặc nhi,
 Các phần ngô đao kiếm.

Trương Hiến:

Ngô thần thương nhứt phần,
 Phiên chúng dĩ đào sinh *nọ*.
Âu là,
 Sách mã vọng tiền trình,
 Truy tầm tha Ngột Truật *a*.

Hát khách:

Tung hoành bách vạn tặc vi trung,
 Sở hướng Hồ doanh huyết nhiễm hồng.
 Viễn giả thích thương, đồng tướng phùng ngô thân tận táng,
 Cận lai tiên đả, hùng binh ngô ngã mạng giai vong.

Lại nói:

Huy kim thương trực chỉ vi trung,
 Sát Phiên tặc tử vong vô số.
 Ngột Truật đào vong hà lộ,
 Biến tầm bất kiến ảnh hình.
 Nhĩ biên văn cổ dĩ (81) tam canh,
Mày đã chạy trốn khỏi thời thôi. Tao không theo mày nữa, âu là
 Tóc phần mã hồi sơn phục mạng *a*.
(Nguru Cao, tại Cao Lung mộ thượng hốt thính nhĩ biên khiêu thanh, Nguru Cao tỉnh khởi, tóc hạ san lai).

Hòn Cao Lung:

Nguru huynh hưu ưu thông,
 Nghi tình khởi hạ san.
 Diệt Hồ đồng lập công,
 Sự bất nghi trì đãi.

Nguru Cao:

Thôi,
 Ngô nhĩ biên tường thính,
 Nguyên soái mạng lĩnh truyền *đây mơ, âu là*
 Thượng mã tốc hạ san,
 Quyết phá tha Hồ tặc.

Chúng tướng:

Lộ tiền quan đích thực,
 Chỉ thị ngã lão gia *đây mơ*.
Người đi quai com dâng Mã Cao Tướng quân. Bây giờ khi người đà về nghỉ rồi. Sao hỉ? Còn
vác đòng cỡi ngựa mà đi xuống núi làm chi vậy kìa...

Quân:

Trong thế có khi,
 Nguyên hung hữu mạng tha,

Hạ san công Hồ tặc.

Vậy cho nên người mới đi đó mà thôi chớ. Không chuyên người có đi đâu, ta phải thừa đặng mở cửa lũy cho người đi, hè.

Nguru Cao:

Phen này tao quyết,

Phản ngã bình sinh lực,

Quyết đại phá Hồ Nhung.

Ấu là,

Chỉ Phiên tặc doanh trung,

Tóc gia tiên khoa mã.

Hát khách:

Độc kỵ bôn ba hạ lãnh san,

Thừa dạ minh nguyệt phá Liêu bang.

Trù tha Phiên tặc thù ngô chí,

Lập liễu kỳ (82) công báo ngã hoàng.

Quân Phiên:

Quái tặc tử đại can,

Cảm lai xung ngô trại?

Nguru Cao:

Ngã Nguru Cao thống chế,

Phụng mạng phá nẽ bang đây.

Tao xuống đây, đặng

Cầm Ngột Truật Hồ man,

Quyết toái thi vạn đoạn *thôi, con a.*

Quân Phiên:

Toàn xao thủy trận,

Nộ khí xung quan.

Các nỗ lực sinh cầm,

Vật dung tha tẩu thoát. (*đánh...*)

Nguru Cao:

Loạn đá tha Phiên tặc,

Tứ hướng tận đào sinh.

Chi nữa,

Dược mã vọng tiền doanh,

Quyết diển trừ Hồ lỗ.

Ngột Truật:

Nguru Cao!

Nẽ chỉ thị vô danh tặc tử,

Sao mây dám,

Phạm ngã danh phóng tứ khoa cường.

Ngộ bản soái Kim Phiên,

Thượng thiên nan [thoát] từ *thôi con a.*

Hôn Cao Lung:

Nguru đại ca,

Đại ca hư kinh cụ,

Hữu tiêu đệ trợ chi.

Ngưu Cao:

Quái Ngột Trật Hồ nhi,
 Cảm đại ngôn khinh ngã.
Ờ, thằng này nó chưa đánh với mình bao giờ. Nó chưa biết tài lực mình. Nó dễ dãi, ầu là
 Phấn ngô dương thần võ,
 Quyết sát nễ phao thi *thôi. Ngô Truật a.*
 Bất thứ nễ tặc nhi,
 Khả khán ngô thần giản. (*đánh*)
 (83) Khoái dã chân khoái dã,
 Hoan tai thậm hoan tai!
 Ngô nhứt giản đả lai,
 Trúng tặc nhi tí thượng.
Ờ, Cao đệ thiết linh, đánh giặc như tôi ai lại không muốn đánh.
Nó dĩ kinh tâm đào mạng,
Ấu là cấp được mã tiến truy a.

***

Nhạc Vân:

Ngô kỹ nhứt bôn trì,
 Dĩ đao vu vi ngoại.
Nọ, thôi
 Chân trùng trùng vạn trại,
 Quả điệp điệp thiên doanh.
Ờ, giặc hãy còn, mặc sức tao đánh chơi. Ngưu đầu sơn này mới phải chứ, hòn núi này ngày
trước vắng hoe đi, có phải làm vậy đâu! Nay
 Do hà chân động can qua,
 Khán kiến huy hoàng đặng chúc ?
Này, nó làm chi đèn đuốc, xao xiển làm vậy. Mà nó chi? Cũng oán nó. Ta tới thời ta vô thôi mà.
Ấu là,
 Được mã Phiên doanh sát nhập,
 Huy chùy, tặc trại tốc lai.
 Diệt Hồ khẩu giải khai,
 Nhập yết ngô quân phụ a.

Quân Phiên:

Nễ hà xứ tiểu sinh,
 Cảm phạm ngô doanh trại?

Nhạc Vân:

Nhạc Nguyên hung thân phụ,
 Ngô biểu hiệu Nhạc Vân.
Đây, nay tao tới đây, là
 Quyết điển trừ Hồ khẩu,
 Phục ngã Tổng giang hà [*xã tắc đây*], *mày a.*

Quân Phiên:

Quái sát tha tiểu tử,
 Khẩu cảm xuất đại ngôn.

Áu là,
Quyết phần ngã đao thương,
Sanh cầm tha nhục tử. (đánh...)

Nhạc Vân:

Ngô nhứt thời động thủ,
Phiên tặc tận tử thương.
Vọng tiền diện tặc doanh,
Tốc huy chùy sát nhập.

Ngột Truật:

Nan kham phiền muộn, nan kham phiền muộn,
Thậm thị tâm tu, thậm thị tâm tu.
Tưởng Tống gia ngô oán nan kham,
Tọa lập bất an vu kỷ thượng.

Ngột Truật:

Ờ, ờ, như thằng Trương Hiến là
Tha lực hữu vạn phu chi đồng,
Thua nó thì xấu chữa mấy
Bỉ Ngưu Cao thủ đoạn tâm thương.
Vi thử chiến sở thương,
Tâm trung nan nhẫn nhục.

Phiên quân báo:

Dạ, dạ
Sự chân nguy cấp,
Trướng hạ bầm thân.
Hữu nhứt cá tiêu nhân,
Xung Nhạc Vân công tử.
Nhập vi trung phóng tứ,
Phá doanh trại tung hoành.
Bách tướng ngô giai vong,
Thiên binh phùng tận táng.

Ngột Truật:

Thôi,
Trường văn báo tín,
Mãn diện yên phi.
Cầm tiền lai khinh ngã,
Quái sát nễ tặc nhi.
Quyết xuất trận cầm chi,
Bất dung tha tặc tử.
Chúng tướng,
Các phần dương nhuệ khí,
Xuất trận tróc Nhạc nhi a.

Nhạc Vân:

Thôi,
Mã lai cá cá hồn phi,
Chùy hạ nhân nhân phách lạc.
Xung doanh như phá trúc,

(85) Sát tướng tợ tội khô.
 Dĩ táng khí quần Hồ,
 Chỉ lộ tiền tiền phát.

Ngột Truật:

Ngô lai cầm tặc tử,
 Vô lộ khả đào sanh.
Thôi,
 Nghi hạ mã thọ hình,
 Miễn động [...] ngô thân phủ a, con.

Nhạc Vân:

Cảm tiết ngô tiền lộ,
 Nễ tính thậm danh thù a?

Ngột Truật:

Như tao là,
 Xưng Hồ vương thống quân hùng sư,
 Đại Kim quốc Hoàn Nhan Ngột Truật đây.

Nhạc Vân:

Hạnh phùng thủ ác, hạnh phùng thủ ác,
 Tâm bất thăng hoan, tâm bất thăng hoan.
Ngột Truật, như mây là, đã
 Khuynh phúc ngô Tống thất giang sơn,
Nửa thời chớ, nay mây lại
 Khôn vi ngã quân thân ư lãnh.
Ngột Truật, như tao là
 Quyết sát nễ, thi phân vạn đoạn,
Đặng mà tao, dĩ thân ngô đại oán tâm trung.
 Kim thiên sử tương phùng,
 Nễ vô phương đào thoát *thôi, mây à.*

Ngột Truật:

Rất đổi là,
 Nễ thân phụ thế xưng hào kiệt,
Không dám đánh cùng tao thay, hướng chi là mây.
 Nễ hài đồng an cảm cự đương a?

Nhạc Vân:

Ngột Truật, như tao là,
 Báo ngô quân phụ hận,
 Bất thứ nễ toàn sinh *thôi, con a. (đánh...)*

Nhạc Vân:

Ngô ngân chùy (86) nhứt hạ,
 Trúng Ngột Truật yểm tâm nọ, *thôi.*
 Hồ tặc dĩ kinh hồn,
 Vọng quan san đào tẩu nọ.
Như nay mà ta,
 Dục kiến ngô quân phụ,
 Dung nễ mạng toàn sinh a. *Sau tao lại chẳng gặp mây hay màn răng? Âu là*
 Sách mã vọng tiền trình,

Tốc phá khai tặc trại *a*.

Lại nói:

Này khán kiến huy hoàng khí giới,
 Nhĩ văn chấn địa huyên thanh.
 Diện tiền hà cố nan minh,
 Phiên tặc khán lai vô số *nọ*.
Nó xúm nhau lại chỗ này, làm chi đông lắm rứa. Ấu là
 Tốc lai tiền lộ,
 Hà sự khan tường *a*.

Các tướng Phiên:

Nguru Cao,
 Nễ đào mạng vô phương,
 Hạ mã nghi thọ lục *con*.

Nguru Cao:

Thôi,
 Thống ngô lưỡng tý,
 Hãn xuất triêm thân.
 Khoảnh khắc thị tao nguy,
 Tu du chân ngộ hại. *Ớ, Cao đệ, Cao đệ.*
 Cao đệ kim hà tại? Cao đệ kim hà tại?
 Tốc lai cứu ngu huynh. Tốc lai cứu ngu huynh với nào. *Ớ, em cứu anh với nào!*

Tướng Phiên:

Thôi,
 Văn đặc khiêu thanh,
 Hốt nhiên trường tiêu *nọ*, ở, *thời*
 Cao Lung tiền kỳ ðà tử liễu,
 Kim hà khiêu bỉ trợ chi?
Thằng Nguru Cao nó bị ta đánh nó, nó mất vía, nó kêu sáng đó mà thôi!

Lại nói:

Nguru tặc tử thể suy, *hè*
 Ngô đấng đồng hoạt tróc. (87)

Nguru Cao:

Tánh mạng chân khoảnh khắc,
 Thiên hà nhĩn hại ngô?

Nhạc Vân:

Ngô vi trung khán kiến,
 Chi thị Nguru thúc thân *đây mà*.
 Bị Hồ lỗ giao công,
 Chân thập phần nguy cấp.
Ấu là,
 Phá tha Man tặc,
 Khẩn cấp cứu chi *a*.

Lại nói:

Dạ, dạ,
 Đĩnh giản, đĩnh giản,
 Huru kinh, huru kinh.

Thúc phụ khả khan minh,
Thần Nhạc Vân tiêu diệt *đây*.

Nguru Cao:

Quả hiền diệt Nhạc Vân *đây mà*,
Chớ do hà kim đảo thử a cháu?

Nhạc Vân:

Dạ,
Tiêu diệt văn Hồ lỗ,
Khốn Thánh giá, phụ thân.
Ưu cụ bất an tâm,
Nãi đảo lai phó nạn.

Nguru Cao:

Văn kỳ ngôn tường tận,
Khoái ngã ý vô cùng.
Nễ như thử hiếu trung,
Thị Đại ca hồng phước *đi mà thôi*.
Dĩ hạnh phùng hiền diệt, *thời ta phải*,
Tốc phản mã hồi sơn *hè*.
Cho Nguyên soái người hay, dựng cho người mừng chớ. Như chỗ này là
Tại bách vạn quân trung,
Phi cứu đình chi xứ.

Nhạc Vân:

Rứa thời,
Thúc diệt đồng dục mã,
Chỉ sơn thượng toàn qui *hè*.

Nguru Cao, Nhạc Vân, hát khách:

Khoái tai thúc (88) diệt hạnh tương phùng,
Sách mã hoang mang vọng lãnh trung.
Toàn phản soái doanh, hiệp phụ tử nhi khuôn phò Thánh đế,
Tốc lai lãnh nội, hội đệ huynh nhi tảo tận Hồ Man.

Phó Tuyên quan:

Dạ, hữu Nguru thị Tướng quân,
Tại môn tiên cầu kiến.

Nguru Cao:

Tiểu tướng phản hồi kiêu lệnh,
Trướng tiên khẩu bá Nguyên hung.

Nhạc Phi:

Soái huynh vô hữu sai hành,
Hiền đệ lai hà kiêu lệnh?

Nguru Cao:

Dám bảm Nguyên hung,
Hữu tiêu diệt Nhạc Vân phó nạn,
Đảo Phiên doanh chúng tặc khốn vi.
Tôi hay dựng rồi.
Nãi hạ san cứu liễu diệt nhi,
Nên phải trướng nội bảm lai kỳ sự.

Nhạc Phi:

Ngưu đê,
Khả thừa ngô chi lĩnh,
Tùy tha nhập trướng trung *đây*.

Nhạc Vân:

Dạ, Nghê nhi yết kiến giai tiền.
Bái thượng thung đường thiên tuế, thiên thiên tuế.

Nhạc Phi:

Con yết nễ chư thúc phụ,
Đặng rồi ngô tường vấn nhứt ngôn.

Nhạc Vân:

Bái liễu chư vị thúc thân,
Phủ nguyện phước tăng bách tuế, bách bách tuế.

Nhạc Phi:

Con tua khá minh trần bản mặt,
(89) Gia nội như hà?
Sao bắt tại đường cần độc thi thư,
Hữu hà sự tiền lai thử địa *a con?*

Nhạc Vân:

Dạ cúi cạn lời ấu tử,
Phụ thân liễu gia tình.
Ngột Truật sai nhị đội hùng binh,
Lai tróc ngã nhứt môn gia quyền.

Nhạc Phi:

Vấn ngôn biên sắc,
Hồn bắt tùy thân.
Tha Phiên tặc lai cầm,
Hữu hà nhân cứu nạn *a con?*

Nhạc Vân:

Dám thừa,
Ấu tử trừ tha nhị tướng,
Lưu công tận diệt Hồ binh.
Tổ mẫu đắc an ninh,
Gia đường giai vô sự.

Nhạc Phi:

Thôi,
Nễ do hà đao thử?
Nghĩ bản mặt thuyết minh.

Nhạc Vân:

Dạ, con văn Ngột Truật Hồ man,
Nó khôn Thánh minh cùng nghiêm phụ.
Ấu tử bất thăng kinh cụ,
Đào lai phó nạn quân thân.

Tán:

Dạ dám thừa, ngu can thử thời, thác tẩu Sơn đông, ngô liễu Quang Linh, kết vi huynh đệ. Đáo
Cùng trang tá túc, mới phùng bạn thân Lưu Dự chi tử là Lưu Nghê, lai kiếp trang nội.

Lại nói:

*Cơn rứa chừ, con cứu Củng gia miễn hại, dĩ sát liễu (90) Lưu Nghê.
 Bởi vậy cho nên Củng thị phu thê dục hứa hôn,
 Nhưng mà con thâm khùng bất cáo nhi thú.
 Nên ấu nhi mặc cảm tuân thừa.
 Lộ trình như thử tình do,
 Cảm cụ bầm lai minh bạch.*

Nhạc Phi:

*Vấn ấu nhi trần thuyết,
 Phương liễu đắc căn nguyên.
 Như Củng gia hữu thử hảo tâm,
 Thời ta bất khả phụ tha mỹ ý.
 Quốc nạn nhứt triều hạnh giải,
 Ngô đương dụng lễ nghinh hôn cho a.
 Nễ thiên lý lao phiền,
 Thoái hậu đường an tức.*

***

Ngột Truật:

*Úy thôi, chẳng biết,
 Ngô vu nhứt dạ,
 Bị tích tam phiên.
 Tưởng lai ý thậm kinh,
 Thôi kỳ sự chân khả quái a.
 Thời ngô hưng binh, giao khấu, bức vu Nhị đế, đoạt thủ Trung nguyên, tán sở tiền bách chiến
 nhi bách thắng. Mà đêm hôm nay làm sao mà rối lắm làm vậy, mà ý mản rãng đêm nay,
 Tiền ngộ tha Trương Hiến,
 Nó đâm nhằm sứt tai đi.
 Hậu phùng bỉ Ngưu Cao.
 Nó đánh một giã nhằm vai; vừa ở đây
 Nhạc Vân tiêu tử thương lai,
 Mình tưởng nó là thằng con nít, ai ngờ là nó
 Đả chùy cơ hồ táng mạng.
 Nó đánh một chùy, mình đã xé hở khẩu tay ra. Ấy là may, phải nhằm quát (?) đi, còn chi là
 mình. Cái thằng mạnh làm sao, cha chả là mạnh. Mình làm vậy mà thua hai thằng con nít. Thôi
 tôi nghĩ lại
 Nan kham tự oán, nan kham tự oán,
 (90) Vô hạn tiềm tu, vô hạn tiềm tu.
 Thời mình sợ thằng Cao Lung. Nó đã thác rồi. Mình lấy làm may, ai ngờ là bây giờ lại có thằng
 Nhạc Vân với thằng Trương Hiến, nó có thua chi thằng Cao Lung, thôi
 Phá Tống thậm nan, phá Tống thậm nan,
 Hưng Kim bất dị, hưng Kim bất dị.
 Tưởng Tống gia tặc tử,
 Hốt nộ phát xung quan.
 Thôi, tao cũng cho bây có tài đi, thời bây
 Tại thử cao sơn, thời cũng như*

Điều lung ngư vông nữa mà.
 Tao nói thiệt, tao đánh bậy, cho hết lương bậy đi.
 Nhứt đản sơn trung lương tận,
 Tao bắt cả lũ bậy, tao
 Toái thi giải ngã oán tâm thôi.
 Chúng tướng,
 Chinh trại doanh nhứt dạ quan phòng,
 Nhược sai thất quân tiền kiêu thủ a.

Nhạc Phi:

Nay, tiền nhứt chiếu văn ban hạ,
 Truyền lai chur trấn cứu binh.
 Phả sơn trung viễn thiệp lộ trình,
 Cần vương chí kim triều vị đáo.
 Thời Ngư đầu dữ Sơn tây liêu cận,
 Mà ý mãn răng mà,
 Cứu giá chân tin tức vô văn.
 Trương Bảo,
 Bị mã sát can lương,
 Tụ tướng tiền cấp nạp.

Lại nói:

Nhạc Vân,
 Nễ nghi phụng sắc,
 Lãnh ngã thư phong.
 Thân thượng đái can lương,
 Tóc vãng Kim môn trấn.
 Truyền cho
 Thống binh quan phụng mạng,
 Điều chur trấn chi binh.
 Lai giải giá Thánh minh, (92)
 Sự bất nghi trì hoãn a.

Nhạc Vân:

Dạ,
 Đồn thủ thừa giáo mạng,
 Cung thân lãnh tiên thư.

Lại nói:

Dạ thưa,
 Phủ tạ tướng tiền,
 Âu nhi thượng lộ.

Lại nói:

Âu là,
 Thượng ngô Xích thổ,
 Đề ngã ngân chùy.
 Dược bảo ky bôn phi,
 Tóc lai Hà diệp lãnh.

Lại nói:

Đây xuống doanh Ngột Truật qua Sơn Tây ấy thời cũng đặng, nhưng mà xa lắm.

Ngô kim hữu cấp sự,
Tùng Niêm Hãn doanh trung.
Thời mới gần cho. Ấu là
Dược bảo ky bôn phi,
Chỉ Phiên doanh tiến mã.

Hát khách:

Sách mã gia tiên chỉ tặc doanh,
Phá khai huyết lệ diệt Man binh.
Kim phiên thệ trăm Hoàn Nhan thủ,
Lập ngã kỳ công bách thể minh.

Phiên quân:

Nễ vật khả bôn phi,
Hữu ngô tào cản cự đây, *con a.*

Nhạc Vân:

Thằng kia, sao mà
Bất kiến tha Niêm Hãn,
Lai trận thượng thọ hình. *Bây kêu thằng Niêm Hãn, kêu ra đây, tao*
Nhiều dung nễ súc sinh,
Bất thị ngô địch thủ.

Phiên quân:

Quái sát tha tiêu tử,
Cảm khinh ngã tung hoành *hè.*
Đồng phân ngã đao binh,
Vật dung tha đào thoát *a.*

(hết quyển I)

NGÃU BÚT

(Khắc chữ lớn, không ghi tác giả.)
Vị vọng vọng xuân xuân khả liên,
Cánh phùng tình nhựt liễu hàm yên.
Cung trung hạ kiến Nam San tận,
Thành hạ bình lâm Bắc đầu huyền.